

Urobím to, čo Benedikt

Pápež František
pripustil do budúcnosti
svoju možnú
abdikáciu

str. 2

Modlitba ikony

Rozhovor
s ikonopiscom
Ladislavom
Némethom

str. 24

Príloha

Cirkev a svet
v troch prednáškach
Josepha Ratzingera
a Benedikta XVI.

Desatoro dovolenkára

Španielsky biskup z Tortozy Mons. Javier Salinas Viñals zostavil Desatora kresťana na letné prázdniny a dovolenky.

1. Ži s prírodou. Vrchy, lúky a polia, rieky a more – vo všetkom objavuj prítomnosť Boha. A zatlieskaj mu, že všetko stvoril tak krásne.

2. Ži podľa svojho mena a kresťanskej identity. Nehanbi sa počas leta za to, že si kresťan. Falošoval by si tým svoju identitu.

3. Ži nedeľu. Aj počas dňa oddychu je nedeľa deň Pánov. A Pán neodchádza na dovolenku. Nevynechaj nedeľnú omšu. Vytvor si pre Pána viac voľného času.

4. Ži s rodinou. Zhovárať sa, hrať sa, žartovať so svojimi blízkymi s radosťou a bez ponáhľania. Modli sa so svojou rodinou a zájdi s ňou do chrámu.

5. Ži svoj život. Život je veľký Boží dar. Nevystavuj svoj život nebezpečenstvu a dávaj pozor, aby si neohrozil život druhých.

6. Ži v priateľstve. Od počúvania buduj cestu k dôvere, k pomoci, k obohateniu, k rešpektu posvätnéj dôstojnosti iných osôb.

7. Ži spravodlivo. Nemysli si, že máš na všetko právo. Aj iní majú svoje nároky. Rešpektuj ich a zaujímať sa o ich dobro.

8. Ži v pravde. Vyhýbaj sa pokrytectvu, klamstvu, kritike, predsudkom a samolúboťou.

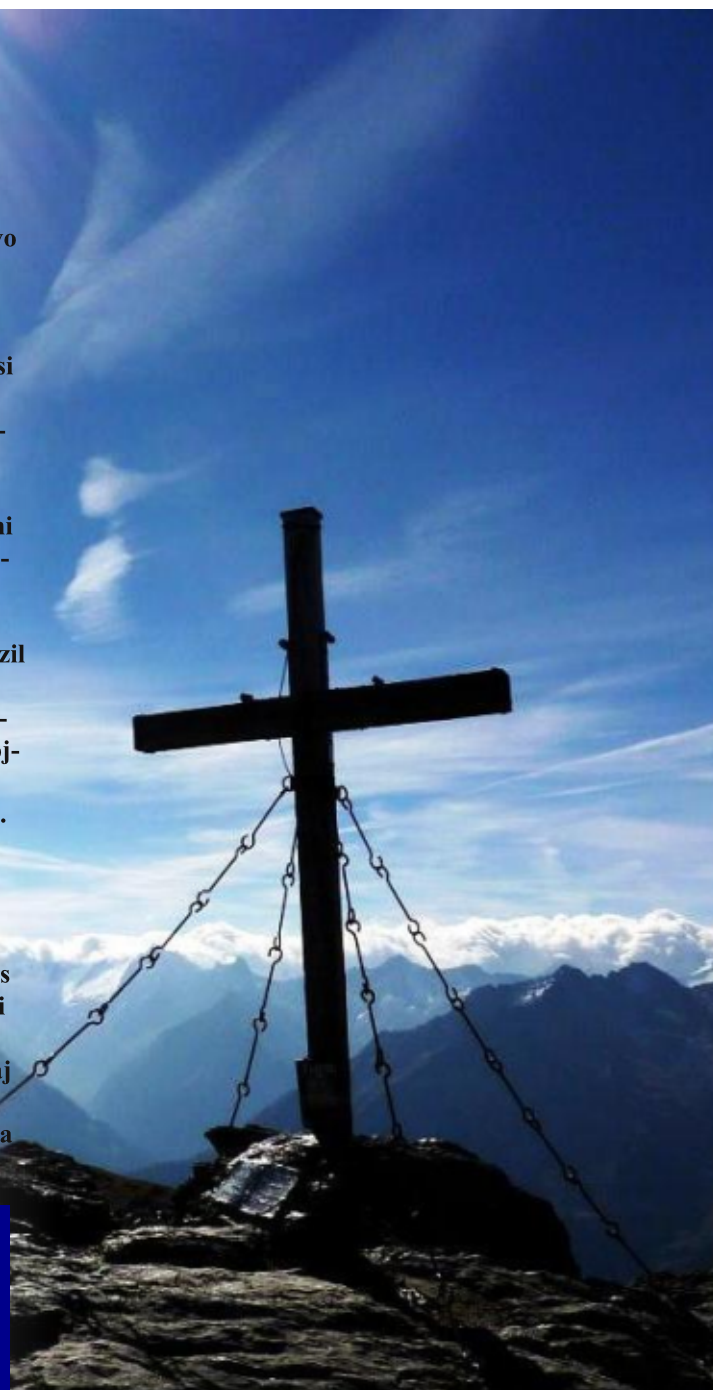
9. Ži v čistote srdca. Premáhaj žiadostivosť, egoizmus a hedonizmus. Dovolenka neznamena robíť si, čo sa mi zachce.

10. Ži solidárne. Nechci mať všetko pre seba. Mysli aj na tých, čo nemajú voľné dni, čo dokonca nemajú ani každodenný chlieb. Ani láska a služba neodchádzajú na dovolenku.

Myšlienka čísla:

Aby pýcha mohla vidieť svoje omyly, je potrebná porážka a zničenie všetkých istôt,

Carlo Carretto

Pápež František označil abdikáciu Benedikta XVI. za veľké gesto, raz chce urobiť to isté

Urobím to, čo Benedikt

„Upadli sme do hriechu modloslužby, uctieame peniaze,“ povedal pápež František v exkluzívnom rozhovore s Henriquem Cymermanom pre španielsky denník *La Vanguardia*. Rozhovor v plnom znení vzápätí uverejnil aj vatikánsky denník *L'Osservatore Romano*.

Snímka: CTV

Existujú krajiny, kde aj dnes trvá prenasledovanie kresťanov.

Prenasledovanie kresťanov je starosť, ktorá sa ma ako pastiera zblízka dotýka. Viem o prenasledovaní mnoho vecí, ale z opatrnosti ich tu nechcem vykladať, aby som niekoho nezranil. Na svete však existujú miesta, kde je zakázané mať Bibliu, nosiť krížik alebo učiť katechizmus...

Chcem však zdôrazniť jednu skutočnosť – som presvedčený, že prenasledovanie kresťanov je v súčasnosti silnejšie ako v prvých storočiach Cirkvi. Je tu viac kresťanských mučeníkov než v oných časoch. A to nie je výmysel, ale číselne doložený fakt.

Blízkym východom vládne násilie v mene Božom...

Je to protirečenie. Násilie v mene Božom nie je zlučiteľné s našou dobou. Patrí to do minulosti. Z historického hľadiska treba povedať, že my kresťania sme ho niekedy praktizovali. Trebárs tridsaťročná vojna bola násilím v mene Boha. Dnes je to niečo nepredstaviteľné, všakže? Skrz náboženstvo prichádzame neraz k veľmi vážnym rozporom, veľmi ťažkým. Napríklad fundamentalizmus. V troch náboženstvách máme každý svoje fundamentalistické skupiny, malé v porovnaní so všetkým ostatným

Čo si o tom myslíte?

Fundamentalistická skupina, aj keď nikoho nezabíja, aj keď nikoho neudiera, je násilná. Práve mentálny systém fundamentalizmu je násilie v mene Boha.

Niektorí o vás hovoria, že ste revolucionár.

Pre mňa je veľkou revolúciou ísť ku

koreňom, rozpoznať ich a zistiť, čo tieto korene môžu povedať dnešným časom. Neexistuje rozpor medzi byť revolucionárom a ísť ku koreňom. A nielen to, myslím si, že práve toto je spôsob, ako dosiahnuť skutočné zmeny, spočíva v identite. V živote sa nedá nikdy pokročiť, ak sa nevrátíme dozadu, ak neviem, odkiaľ pochádzam, ako sa volám, aké kultúrne alebo náboženské meno nosím.

Veľa ráz ste porušili bezpečnostný protokol, aby ste sa priblížili ľuďom.

Viem, že sa mi môže niečo stať, ale to je v rukách Božích. Spomínam si, že mi v Brazílii pripravili zavretý papamobil s priehľadnými sklami, ale ja predsa nemôžem zdraviť ľud a hovoriť mu, že ho mám rád, keď som v škatuľke od sardiniek, hoci aj kryštálovej. Pripadá mi si ako za stenou. Je pravda, že sa mi niečo môže stať, ale buďme realisti – v svojom veku nemám čo stratiť.

Prečo je dôležité, aby bola Cirkev chudobná a pokorná?

Chudoba a pokora sú jadrom evanjelia, a to hovorím v teologickom zmysle slova, nie sociologickom. Nemožno pochopiť evanjelium bez chudoby, ale musíme ju odlíšiť od pauperizmu (idealizovanie chudoby – pozn. red.). Verím, že Ježiš chce, aby biskupi neboli vládcami, ale služobníkmi.

Čo môže Cirkev urobiť, aby zmiernila rastúcu nerovnosť medzi bohatými a chudobnými?

Je dokázané, že potravinami, ktorých je nadbytok, by sme mohli nasýtiť hladujúcich ľudí. Pri pohľade na fotografie podvyživených detí z rôznych častí sveta sa človek chytá za hlavu a nechápe, ako je to možné.

Myslím si, že žijeme vo svetovom ekonomickom systéme, ktorý nie je dobrý. V strede akéhokoľvek hospodárskeho systému má byť človek, muž a žena, a všetko ostatné má tomuto človeku slúžiť. No my sme do stredu umiestnili peniaze, zbožštené peniaze. Upadli sme do hriechu modloslužby, uctieame peniaze.

Ekonomiku ženie vpred dychtivosť po stále väčšom zisku, čím sa, paradoxne, podporuje skartačná kultúra. Odpisujú sa mladí ľudia, pretože sa obmedzuje pôrodnosť. Odpisujú sa starí ľudia, pretože už nie sú na nič dobrí, nevyrábajú a sú pasívnou triedou...

Odpisom mladých a starých ľudí odpisujeme budúcnosť národa, ktorú mladí ľudia svojou silou nesú vpred a starí mu dodávajú múdrosť, uchovávajú jeho pamäť a mladým ľuďom ju majú predávať.

Dnes je tiež módne mladých ľudí odpisovať tým, že im nedáme prácu. Veľmi ma znepokojuje vysoká nezamestnanosť mladých ľudí, ktorá v niektorých krajinách prekročila 50 percent. Ktosi mi povedal, že v Európe je nezamestnaných 75 miliónov mladých ľudí pod 25 rokov. To je obrovské množstvo. Vyraďujeme tu predsa celú generáciu, aby sme zachovali neudržateľný ekonomický systém. Systém, ktorý k svojmu prežitiu musí rozpútať vojny, ako to veľké ríše odjakživa robili. Keď to nejde s treťou svetovou vojnou, vedú sa aspoň lokálne vojny. A to znamená, že sa vyrábajú a predávajú zbrane, aby sa ozdravili rozpočty modloslužobných ekonomík, veľkých svetových ekonomík, ktoré človeka obetovali k nohám modly peňazí. Toto jediné myslenie nás oberá o bohatstvo myšlienkového rozvoja, a teda o bohatstvo medziľudského dialógu.

Správne chápaná globalizácia je bo-

» »

hatstvo. Zle chápaná globalizácia je taká, ktorá ruší rozdielnosť. Je ako guľa, v ktorej všetky body ležia v rovnakej vzdialenosti od stredu. Globalizácia, ktorá obohacuje, je ako mnohosten, ktorý predstavuje jednotu všetkých častí, pričom každá si zachováva svoju originalitu, bohatstvo a identitu. To sa však nedeje.

Znepokojuje vás španielsko-katalánsky konflikt?

Znepokojuje ma akékoľvek rozdelenie. Existuje nezávislosť v dôsledku emancipácie a nezávislosť v dôsledku štiepenia. Príklad pre prvý typ nezávislosti sú americké štáty, ktoré sa emancipovali od európskych krajín. Nezávislosť národov získaná štiepením je často daná očividným rozpadom, napríklad v bývalej Juhoslávii.

Iste, existujú národy s natoľko odlišnými kultúrami, že by neprilnuli ani lepidlom. Juhoslovanský prípad je jasný, ale pýtam sa, či je to natoľko zrejme pre iné národy, ktoré dosiaľ žili spolu. Je nutné zaoberať sa prípadom od prípadu. Škótsko, Padania, Katalánsko. Nájdeme tu oprávnené prípady, ale aj také, ktoré také nie sú. No s rozpadom štátu bez predchádzajúcej vynútenej jednoty je treba nakladať v rukavičkách, priam s pinzetou, a je nutné analyzovať všetky jeho aspekty.

V nie dávnu nedeľu určite nebolo ľahké zorganizovať modlitbu za mier, ktorá bola bezprecedentnou udalosťou ako pre Blízky východ, tak pre celý svet. Ako ste sa cítili?

Cítil som, že je to niečo, čo nám všetkým uniká. Tu vo Vatikáne 99 percent ľudí hovorilo, že to nepôjde, no potom to zvyšné jedno percento začalo rásť. Cítil som, že sme boli pobádaní k niečomu, o čom sme nemali potuchy, a čo kúsok po kúsok nadobúdalo podobu. Nebol to vôbec politický akt – to som vnímal hneď –, ale náboženský akt: otvoriť okno do sveta.“

Prečo ste sa rozhodli strmhľav vrhnúť do onoho oka cyklónu, akým je v súčasnosti Blízky východ?

Rozhodol som sa ísť do Svätej zeme, pretože ma pozval prezident Peres. Vedel som, že jeho mandát sa na jar končí, a tak som bol v istom zmysle zaviazaný urýchliť. Jeho pozvanie ma primälo vydať sa na cestu, o ktorej som predtým nerozmýšľal.

Prečo je pre kresťana dôležité navštíviť Jeruzalem a Svätú zem?

Kvôli zjaveniu. Pre nás sa tam všet-

Snímka: CNR

S priateľom rabínom Skorkom

ko začalo. Je to ako „nebo na zemi“, predzvesť toho, čo nás čaká na onom svete, v nebeskom Jeruzaleme.

S vaším priateľom rabínom Skorkom ste sa objali pred Múrom nárekov. Aký význam malo toto gesto pre zmierenie medzi kresťanmi a židmi?

Nuž, pri Múre nárekov bol tiež môj dobrý priateľ profesor Omar Abboud, prezident Inštitútu pre medzináboženský dialóg v Buenos Aires. Chcel som ho pozvať. Je to veľmi zbožný človek, otec dvoch detí, a tiež je priateľ s rabínom Skorkom. Mám ich oboch veľmi rád a chcel som, aby to priateľstvo medzi nami tromi bolo zviditeľnené ako svedectvo.

Pred rokom ste mi povedali, že „vo vnútri každého kresťana je žid“.

Možno by bolo správnejšie povedať, že nemôžete prežívať svoje kresťanstvo, nemôžete byť pravým kresťanom, ak nerozpoznáte svoje židovské korene. Nehovorím tu o Židoch v zmysle semitskej rasy, ale v náboženskom zmysle. Myslím si, že medzináboženský dialóg sa musí hlbšie zamerať na tento bod – židovské korene kresťanstva a kresťanský rozkvet judaizmu. Viem, že je to výzva, horúci zemiak, ale môžeme sa k nej postaviť ako bratia. Každý deň sa v liturgii hodín modlím Dávidovove žalmy. Za jeden týždeň zopakujeme 150 žalmov. Moja modlitba je teda židovská, a potom mám Eucharistiu, ktorá je kresťanská.

Ako sa pozeráte na antisemitizmus?

Neviem vysvetliť, prečo k nemu dochádza, ale myslím si, že je úzko viazaný – všeobecne a bez toho, aby to

platilo stále – na pravicové prostredia. Antisemitizmus sa zväčša zahniezďuje lepšie v pravicových politických prúdoch ako v ľavicových. Nemyslíte? Antisemitizmus doteraz trvá, dokonca existujú takí, ktorí popierajú holokautu, čo je bláznovstvo.

Jedným z vašich plánov je otvorenie vatikánskych archívov o holokaute.

Prinesú veľa svetla.

Máte obavu z toho, čo by sa mohlo odhaliť?

V tomto zmysle sa skôr obávam o postavu Pia XII., pápeža, ktorý viedol Cirkev v priebehu Druhej svetovej vojny. Na chudáka pápeža Pia XII. sa už nahádzalo veľa špiny. Ale musíme si pripomenúť a uvedomiť si, že predtým bol vnímaný ako veľký obranca Židov. Mnoho ich schovával v kláštoroch v Ríme a v ďalších talianskych mestách, dokonca aj v letnom sídle v Castel Gandolfo. Tam, v pápežovej spálni, na jeho vlastnej posteli, sa narodilo 42 detí, detí Židov a iných prenasledovaných, ktorí sa tam uchýlili.

Tým nechcem povedať, že Pius XII. sa nedopustil chýb – aj ja robím veľa chýb –, ale jeho úlohu je potrebné čítať v kontexte doby. Bolo by napríklad lepšie, aby vôbec nehovoril a tým zabránil ďalšiemu zabíjaniu Židov, alebo aby hovoril? Chcem tiež povedať, že mi niekedy tak trochu naskakuje existenciálna husia koža, keď vidím, ako všetci vinia Cirkev a pápeža Pia XII., a pritom zabúdajú na veľmoci. Viete, že tieto mocnosti dokonale poznali nacistickú železničnú sieť, po ktorej zvažali Židov do koncentračných táborov? Mali jej fotografie. Ale tieto trate nikdy

nebombardovali. Prečo asi? Bolo by dobré, keby sa hovorilo o všetkom.

Cítite sa doteraz ako farár alebo ste prijali svoju úlohu hlavy Cirkvi?

Farársky rozmer najlepšie vystihuje moje povolanie. Služba ľuďom vychádza z môjho vnútra. Napríklad zhasínam svetlá, aby sa veľa nemíňalo, a to sú veci, ktoré robieva farár. No cítim sa tiež ako pápež. Pomáha mi to, aby som veci vykonával s vážnosťou. Mám veľmi serióznych a profesionálnych spolupracovníkov. Nie je potrebné hrať sa na pápeža-farára, pretože to by bolo nezrelé. Keď príde na návštevu štátny predstaviteľ, musím ho prijať dôstojne a podľa príslušného protokolu. Je pravda, že s protokolom mám problémy, ale je nutné čítať ho.

Zmenili ste veľa vecí. Čo prinesú tieto zmeny v budúcnosti?

Nie som osvietený a nemám osobný projekt, ktorý som si priniesol so sebou pod pazuchu, jednoducho preto, že mi nikdy neprišlo na um, že by si ma tu vo Vatikáne mali nechať. To vedia všetci. Prišiel som s malým kufrikom a mal som sa hneď vrátiť späť do Buenos Aires. To, čo robím, je napĺňanie toho, o čom sme my kardináli rozmýšľali počas generálnych kongregácií, teda na stretnutiach, pri ktorých sme pred konkláve počas *sede vacante* každý deň diskutovali o problémoch Cirkvi. Odtiaľ pochádzajú úvahy a odporúčania. Jedno veľmi konkrétne bolo, že budúci pápež by mal mať možnosť počúvať s externou radou, teda skupinou poradcov, ktorí nežijú vo Vatikáne.

A vy ste utvorili takzvanú radu ôsmich.

Je to osem kardinálov zo všetkých svetadielov a jeden koordinátor. Schádzajú sa každé dva-tri mesiace. Teraz, 1. júla, budeme mať štvordňové zasadanie a chceme uskutočniť zmeny, ktoré od nás požadujú samotní kardináli. Nie je to povinné urobiť, ale bolo by nerozumné nevypočuť tých, ktorí rozumejú problematike.

Tiež vyvíjate veľké úsilie o priblíženie sa k Pravoslávnej cirkvi.

Môj brat Bartolomej prišiel do Jeruzalema, aby sme si pripomenuli päťdesiat rokov od stretnutia Pavla VI. s Athenagorasom. Vtedy to bolo stretnutie po viac než tisíc rokoch od rozdelenia. Od Druhého vatikánskeho koncilu Katolícka cirkev sa usiluje o priblíženie k Pravoslávnej cirkvi. K niektorým pravoslávnym cirkvám má bližšie. Prial som si, aby Bartolomej išiel

Svätý Otec sľúbil počas majstrovstiev sveta zachovať fanúšikovskú neutralitu

so mnou do Jeruzalema, a tam vznikol nápad, aby sa aj zúčastnil také modlitby vo Vatikáne. Pre neho to bol rizikový krok, pretože mu to môžu predhadzovať, bolo však potrebné urobiť toto gesto pokory, ktoré je pre nás nutné. Je totiž nemysliteľné, že my kresťania sme rozdelení, je to dejinný hriech, ktorý musíme napraviť.

Viete, že mocnosti dokonale poznali nacistickú železničnú sieť, po ktorej zväzali Židov do koncentračných táborov? Mali jej fotografie. Ale tieto trate nikdy nebombardovali.

Prečo asi?

Vzmáha sa ateizmus. Čo si myslíte o ľuďoch, ktorí sa domnievajú, že sa veda a náboženstvo vylučujú?

Ateisti pribúdali vo viac existencialistickej epoche, dalo by sa by povedať v onej sartrovskej. Ale potom nastal rozvoj duchovného hľadania, stretávania sa s Bohom tisícerými spôsobmi, ktoré nemusia mať nutne tradičnú náboženskú podobu. Stret vedy s vierou vyvrcholil v osvietenstve, dnes už, vďaka Bohu, nie je až natoľko v móde, pretože sme si uvedomili ich vzájomnú blízkosť. Pápež Benedikt XVI. predložil veľmi dobré magistérium o vzťahu vedy a viery. Bežný stav má byť taký, že vedci budú vieru rešpektovať a že vedec agnostik či ateista povie: „Neodvážujem sa vstúpiť na toto pole.“

Poznali ste mnohé hlavy štátov.

Prišlo ich veľa a je zaujímavé, ako

sú rôzni. Každý má svoju osobnosť. Mo-

ju pozornosť upútali mladí politici naprieč spektrom, či už zo stredu, zľava či sprava. Možno hovoria stále o rovnakých problémoch, ale novými tónmi. A to sa mi páči a dodáva mi to nádej, pretože politika je jednou z najvyšších foriem lásky, milosrdnej lásky.

Prečo? Pretože vedie k obecnému dobru. Človek, ktorý, hoci to môže urobiť, sa v politike neusiluje o obecné dobro, je egoista. Ak však politiku využíva k svojmu dobru, je skorumpovaný. Zhruba pred pätnástimi rokmi francúzski biskupi napísali pastoračný list *Réhabilitier la politique*, (Rehabilitovať politiku). Je to pekný text, vďaka ktorému si človek všetky tieto veci uvedomí.

Čo si myslíte o abdikácii pápeža Benedikta XVI.?

Pápež Benedikt učinil veľké gesto. Otvoril bránu k vytvoreniu nového úradu, úradu prípadných emeritných pápežov. Ešte pred sedemdesiatimi rokmi neboli emeritní biskupi. Koľko je ich dnes? Práve vzhľadom na to, že žijeme dlhšie, dochádzame do veku, v ktorom sa už nemôžeme ďalej venovať vonkajším záležitostiam. Ja urobím to isté. Až nastane ten moment, budem prosieť Pána o svetlo, aby mi povedal, čo mám urobiť. A on mi to určite povie.

Máte rezervovanú izbu v dome pre seniorov v Buenos Aires.

Áno, v jednom dome opatrovateľskej služby pre starých kňazov. Na konci minulého roka som mal opustiť arcibiskupstvo a už som pápežovi Benediktovi predložil rezignáciu pri dovŕšení sedemdesiatichpiatich rokov. Vybral som si izbu a povedal som si: „*Tu chcem prísť sem a žiť tu. Budem pracovať ako kňaz, pomáhať vo farnostiach.*“

To mala byť moja budúcnosť, než som sa stal pápežom.

Ani sa vás nepýtam, komu držíte palce na majstrovstvách...

Brazílčania ma požiadali o neutralitu... (Smiech)

Dodržím slovo, pretože Brazília a Argentína sú odjakživa súpermi.

Ako by sa vám páčilo, aby si vás dejiny pamätali?

Neuvažoval som nad niečím takým, ale páči sa mi, keď niekto na niekoho spomína a povie: „*Bol dobrý, urobil to, čo mohol, nebol vôbec tak zlý.*“

To by mi stačilo.

-red-/RV

Pohl'ad benátskeho patriarchu, neskoršieho pápeža Jána Pavla I., na dovolenkové obdobie

Obohacujúci odpočinok

Snímka: archív

Benátsky patriarcha Albino Luciani, neskorší pápež Ján Pavol I., písal pre mesačník *Posol sv. Antona* fiktívne „listy“ historickým i mýtickým osobnostiam. Články zaujali nielen formou, ale najmä bohatou a nadčasovou aktuálnosťou. Friulskému mníchovi a historikovi z 8. storočia Paolovi Diaconovi napísal A. Luciani list *Dovolenková horúčka*.

Dovolenka znamená odpočinok, uvoľnenie. Ale nie všetci vedia odpočívať. Je to ako s upratovaním: niektorá gazdinka si myslí, že čistí od prachu, no iba rozháňa prach z jedného miesta na druhé.

Tak je to aj s rodinou, čo sa chce držať dovolenkového módu a príde do veľmi navštevovaného strediska v plnom *ferragoste*, keď sú hotely preplnené a musí sa ubytovať v jednej izbe alebo na provizórnych lôžkach, ktorými môže byť biliardový stôl alebo ležadlo. Taká rodina si v skutočnosti neodpočinie, ale len zamieňa jednu námahu za druhú.

Koľkí sa vracajú z prázdnin ustatí a unudení, lebo si vybrali priveľmi rušné a hlučné miesto či nevedeli zachovať náležitú mieru vo výletoch alebo sa dostali do vleku ľudí, ktorí ich strhli do búrlivých a únavných zábav, strhovorov a diskusií. A navyše – tie prechaté cesty...

TOHO PREDBEHNEM!

No už len samotné cestovanie môže byť veľký problém svedomia. Je to

zvláštne, že ani jeden vodič v spovednici nehovorí: „Otče, uvrhol som do nebezpečenstva svoj život i životy iných!“ Nik nehovorí: „Pri riadení som bol nerozvážny, bol som ctižiadostivý.“

A predsa mnohí len čo zďaleka zazrú pred sebou nejaké auto, hneď povedia, miestami si priam prisahajú: "Toho predbehnem!" Aj keď je to športové vozidlo...

Musia predbiehať vždy, všetkých, aby predbiehaním vbehli do dejín.

A to nehovoríme o tých, ktorí sa chytia volantu, keď si vypijú alebo keď sú ustatí, sklúčení, keď ich ťažia veľké rodinné alebo osobné starosti.

Je tu v hre piate prikázanie. Nemožno nikdy dosť zdôrazňovať veľkú zodpovednosť tých, ktorí riadia dnešné silné autá po včerajších úbohých, krivolakých, deravých a do krajnosti využitých cestách.

Piate prikázanie neberie do úvahy iba škody zapríčinené telu, ale aj škody zapríčinené duši zlým príkladom. Zvlášť tí najchudobnejší a najmladší pozerajú na letného hosťa alebo turistu s obdivom alebo aspoň so zvedavosťou. Ten obyčajne uvažuje takto: „Teraz, keď som v cudzom prostredí, dovoľm si viac.“ Má však usudzovať opačne: „Vonku ma väčšmi pozorujú, a preto sa budem držať a správať poriadnejšie ako doma.“

» »

Reč na vrchu pre vodičov

Počuli ste, že bolo povedané: Rýchlosť za rýchlosť, prednosť za prednosť, predbiehaj, kde len môžeš.

Ja vám však hovorím: Neodporujte zlému.

Prenechaj miesto na parkovanie tomu, kto ti ho zobral pred nosom.

Miluj postrachy ciest a začiatovníkov, pretože jazdia a žijú nebezpečne a ohrozujú druhých.

Ak ťa niekto riskantne predbieha svojím maličkým autom, radšej uber plyn a nechaj ho predbehnúť.

Ak ťa niekto rozčuľuje bezohľadnou jazdou, nehnevaj sa.

Ak sa niekto tlačí dopredu, bliká na teba svetlami a trúbi, nebuď hluchý a slepý a vyhni sa mu.

Nikoho nedráždi, aby robil veci ešte horšie, ale zostávaj ohľaduplným vodičom.

OBOHACOVAŤ DUCHA

Na letný pobyt je dobre zvoliť si také kraje a oblasti, ktoré sú duchom, zvykmi a praktickým životom kresťanské, že by mohli povedať približne to, čo napísala prvá severoamerická svätica Alžbeta Setonová o jednej toskánskej dedine, v ktorej bývala krátky čas: „Uisťujem vás, že moje prijatie katolíckej viery (predtým bola protestantka) bolo jednoduchým dôsledkom toho, že som išla do katolíckeho kraja.“

Hovorí sa, že cestujeme, aby sme sa naučili, aby sme rozlišovali svoju kultúru, aby sme, keď na to príde, mohli úspešne obstáť v konverzácii, aby sme si obohatili ducha cudzími umeleckými a prírodnými krásami. Všetko toto je pravda, ale s podmienkou, že cestujeme pokojne, s vhodnými zastávkami, s potrebnou prípravou, s očami otvorenými pre užitočné podstatné veci. Je tu dokonca možnosť stať sa mravne lepšími, cítiť sa menšími v takom rozsiahlom a peknom svete, byť vďačnejšími a bližšími Bohu a byť užšie spojený s našimi ľudskými bratmi.

Niektorí sa však pri cestovaní nadchýňajú malichernými vecami ako tí, čo po návrate z Ríma vedia rozprávať iba o istom víne *dei Castelli* a o istých jedlách zátiberskej kuchyne.

Niektó zasa nemá zmysel pre dejiny, ako sprievodca, čo vodil spisovateľa Renata Fuciniho po Sorrente. „*A teraz*,“ povedal spisovateľ, „*kým si ja trocha zajem, choďte sa poinformovať, kde je dom Torquata Tassa*.“ Sprievodca išiel a vrátil sa so slovami: „*Pane, ten pán tu už nebýva...*“

BEZ ŠOMRANIA, BEZ OŠKLBANIA

Okrem piateho je počas dovoleník v stávke aj šieste Božie prikázanie.

Ide tu najmä o spôsob obliekania sa, miešanú turistiku mladých, na nevhodné zábavy niektorých letovísk, na dlhé výlety autom v dvojici, či už sú snúbencami (aj keď dnes sa to už „nenosí“), alebo nie.

Pokiaľ ide o spoločnosť a osamelé výlety autom, pre nikoho nie je tajomstvom, že sú príležitosťou na zlé.

„Moja dcérka je dobrá, vie sa držať na poriadku!“ – povedala istá pani.

„Vaša dcérka, pani, je slabá ako sme všetci, a treba ju chrániť pred jej vlastnou slabosťou a neskúsenosťou tým, že ju držíme ďaleko od nebezpečenstva. Dedičný hriech, žiaľ, nie je nijaký mýtus, ale bolestná skutočnosť!“

Po šiestom príde siedme prikázanie. Pred niekoľkými rokmi istý nemecký biskup odporúčal, aby ľudia nevyko-

Snímka: archív

ristovali nespravodlivo turistov. Toto odporúčanie nie je nemiestne.

Je totiž pravda, že v istých turistických strediskách v obdobiach najväčšieho záujmu závratne rastú ceny. Je pravda, že niektorí posudzujú letujúcich hostí iba z obchodného hľadiska; podľa toho dovolenkári sú tí, čo „prinášajú peniaze“, „majú peniaze“ a „môžu si dovoliť dať peniaze“.

***Na dovolenke si treba
uvedomiť,
že keď ideme my na
dovolenku, vtedy Boh nie je
na dovolenke. Boh chce, aby
sme v každom prípade svätili
a neprofanizovali jeho deň,
nedeľu.***

Niekedy sa úplne zabúda, že sú to ľudia, čo pracovali po celý rok v továrňach, úradoch, v kanceláriách, vo vlhkých a hmlou pokrytých mestách; že sú to ľudia, čo majú sotva pätnásť či dvadsať dní prestávky a naozaj potrebujú odpočinok, vzduch, slnko. Nie vždy a nie dosť sa pamätá na to, že sú to bratia, voči ktorým nás zaväzuje povinnosť precitenej lásky a srdečného pohostinstva.

Nám kresťanom svätý Peter veľmi odporúča, aby sme boli „*vospolne pohostinní*“, a dodáva, aby to bolo „*bez šomrania*“. Pri tejto príležitosti by sa

jeho slová mohli doplniť takto: „Bez šomrania a bez „ošklbania“!“.

BOH NEMÁ DOVOLENKU

Na dovolenke si treba uvedomiť, že keď ideme my na dovolenku, vtedy Boh nie je na dovolenke.

Boh chce, aby sme v každom prípade svätili a neprofanizovali jeho deň, nedeľu, a to tak na jeho česť, ako aj v svojom záujme. Keď hovoríme „jeho deň“, nemyslíme tým iba ten kúsok dňa, ktorý zodpovedá času prítomnosti na omši. Kresťanská nedeľa je celý deň, čo zahŕňa v sebe celý komplex vecí. Tak je to omša alebo nejaká liturgická obeta, na ktorej sa zúčastňujeme aktívne (a nielen počúvame pasívne).

Je to starostlivosť o svoju dušu v pokoji, v zamyslení, v prístupí k sviatostiam. Je to náboženské vzdelávanie sa počúvaním kňazových slov a čítaním evanjelia alebo inej dobrej knihy; je to nadviazanie styku s celou farskou rodinou. Je to prejavovanie dobročinnosti chudobným, chorým alebo deťom. Je to dobrý príklad, čo dávame a prijímame, je to odmena a záruka nášho dobrého života.

Ak sme schopní dobre prežívať nedeľu, je takmer isté, že budeme dobre prežívať celý týždeň. Preto náš Pán kladie na to taký dôraz a preto máme robiť všetko, aby sme nestratili nedeľu.

Turistika- neturistika, dovolenka- nedovolenka, nadovšetko a predovšetkým je naša duša!

*Podľa knihy Listy včerajším
spracovala A.P.*

Made by
mama
+
tato

REFERENDUM O OCHRANE RODINY

Mama a ocko navždy – to najlepšie pre deti.

www.alianciazarodinu.sk

ALIANCIA
ZARODINU

Mons. I. Carrasco de Paula: Rodová ideológia predstavuje smrtonosný útok proti ľudstvu

Rozvratná ideológia

Ešte donedávna sme o téme rodovej rovnosti takmer nič nevedeli. Väčšina ľudí spája túto problematiku s otázkou vyrovnávania plátov u mužov a žien či o možnosti rovnakých príležitostí pre obe pohlavia.

Rodovej ideológii však ide o viac ako o zrovnoprávnenie žien a mužov. Ako sa uvádza v dokumente *Das Gender Manifest* ide o nastolenie „rovnosti cez ‚dekonštrukciu‘ bipolárneho hierarchického vzťahu pohlaví“ a o dosiahnutie „rovnako hodnotnej a rovnako oprávnenej pohlavnej rozmanitosti“.

Gabriele Kuby v knihe *Globálna sexuálna revolúcia* uvádza, že *gender mainstreaming* (uplatňovanie rodového hľadiska) pôsobí v týchto oblastiach: úplne rovnoprávne postavenie, ba „rovnosť“ muža a ženy; zrušenie pohlavnej identity muža a ženy; boj s *heterosexuálnou normatívnosťou*, to znamená úplné právne a sociálne zrovnoprávnenie, ba privilegovanie všetkých nie heterosexuálnych spôsobov života; umelý potrat ako „ľudské právo“, zaoštie do reprodukčného práva; sexualizácia detí a mládeže cez sexuálnu výchovu ako povinný predmet; materiálny nedostatok a schudobnenie rodiny.

Europoslankyňa Anna Záborská povedala, že domyslené až do konca by politika rodovej ideológie „viedla k úplnej rovnosti medzi pohlaviami a biologické pohlavie by bolo zredukované na nepodstatnú vlastnosť človeka, ktorá nie je významnejšia ako napríklad rozdiel na farba vlasov“...

URČI SI, KTO SI

Zjednodušene môžeme povedať, že cieľom ideológie rodovej rovnosti je popieranie sexuálnych rozdielov medzi mužmi a ženami. Tieto podľa zástancov ideológie nie sú dané prirodzene, ale sú vraj umelo vytvorené výchovou a kultúrou. Teda biologický – tak genotypický (známe chromozómy X a Y), ako aj fenotypický (anatomické znaky a funkcie regulované hormónmi) – základ zohráva pri rode len sekundárnu úlohu.

Z toho vyplýva, že pojem *sexuálna odlišnosť*, ktorý sa v rôznych podobách vyskytoval v organizácii spoločnosti každej doby a na všetkých miestach, by už viac nebol evidentným a o to menej spoločne akceptovaným údajom.

Hranice medzi mužským a ženským sa stali neistými a konfúznymi, ba dokonca sa mohli a môžu u rovnakej osoby v rôznych obdobiach jej života meniť.

Biskup Ignacio Carrasco de Paula, predseda Pápežskej akadémie pre život, hovorí, že „už sa viac nehovorí o inštinkte/pude, ale o ‚orientácii‘ chápanej ako subjektívna interpretácia vlastnej sexuálnej náklonnosti, ktorá je ovocím premenlivej a odvolateľnej voľby danej osoby, často i niekoľkokrát počas života“.

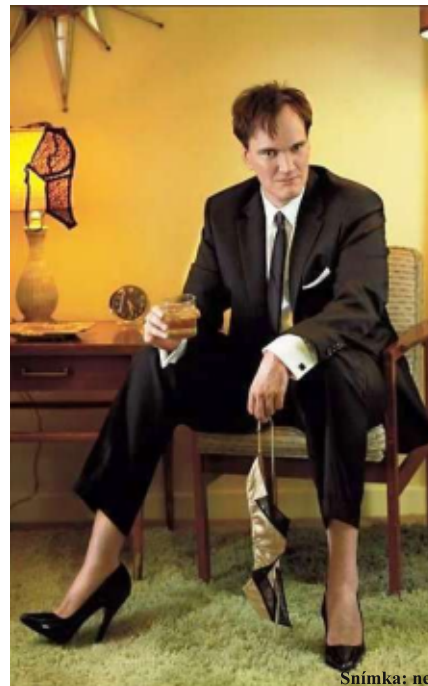
SÉMANTICKÉ ZNEUŽITIE

Rovnoprávnosť pohlaví v chápaní rodovej ideológie je založená na právnom princípe nazývanom „rovnosť“. Podľa biskupa Mons. Jeana Laffitte, sekretára Pápežskej rady pre rodinu, je v skutočnosti tento princíp „*sémantickým zneužitím toho, čo bolo v minulosti definované ako základná ontologická danosť: to znamená rovnosť dôstojnosti všetkých ľudských bytostí*“.

Každá ľudská bytosť je nositeľka dôstojnosti, istej vnútornej kvality, ktorú má na základe toho, že je osobou, jednotou tela a ducha. Všetky filozofické systémy a všetky antropológie vždy uznávali primát človeka pred všetkými ostatnými živými bytosťami, až kým sa pred niekoľkými rokmi po prvý raz v dejinách myslenia relativizovala špecificky ľudská danosť: prítomnosť ducha.

Princíp rodovej rovnosti však v súčasnosti potvrdzuje nadvládu prežívajúceho pohlavia nad pôvodným pohlavím, ktorého vlastné charakteristiky oslabuje, aby spôsobil zmätok rolí.

Mons. J. Laffitte je presvedčený, že tento zmätok je „*chcený a úmyselný*“. Podľa neho chce zaviesť nový model ľudstva, podľa vzoru tzv. unisexu, ktorý bude – o niekoľko desaťročí – zbavený posledných určení, ktoré ešte zatážujú ženy, ako je napríklad materstvo, ktoré normálne predpokladá tehotenstvo. „*Cieľom je zrušenie všetkých určení, ktorými príroda zatážuje ženy*“, dodáva biskup Mons. Jean Laffitte.

Snímka: net

ÚTOK NA MANŽELSTVO

Rodová ideológia najväčmi ohrozuje manželstvo a rodiaci sa život. Jasným dôkazom je, že v súčasnosti sú hlavnými témami rodovej politiky sobášy homosexuálov a podmienky na ich prístup k adopcii a reprodukčným technológiám.

„*Šírenie sa rodovej ideológie a jej politického programu sa dnes deje na jednej strane v rámci politického pohľadu na rody, ale na druhej strane ide najmä o homosexuálnych aktivistov, ktorí využívajú ideologický korpus rodových teórií nato, aby u politickej moci dosiahli podporu svojich návrhov, osobitne na tzv. homosexuálne manželstvo*“, upozorňuje Mons. Ignacio Carrasco de Paula. Podľa neho pokojne možno tvrdiť, že skutočným dôvodom existencie rodovej ideológie na politickej rovine je to, že je užitočná na dosiahnutie cieľa „znormlizovať“ homosexuálny vzťah.

Mons. Ignacio Carrasco de Paula si neberie servítky pred ústa a veci pomenováva priamo: „*Rodová ideológia skutočne predstavuje smrtonosný útok proti samotnému ľudstvu, a to najhorší v dejinách, ešte horší ako hrozba atómového zničenia, horší ako obávaná nezastaviteľná vírusová infekcia, horší ako nová a nemožná – keďže sa Boh zaviazal svojím slovom – univerzálna potopa*.“

PAVOL PRIKRYL

Martin Dilong: Zástancovia rodovej ideológie často prekrúcajú zmysel ľudských práv

Treba podporovať dobro

Neprešlo veľa času a opäť sme sa s MARTINOM DILONGOM stretli. Ako expert na medzinárodné právo a na ľudské práva práve riešil problém nevyváženosti *Celospoločenskej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR* a neakceptovanie pripomienok od mimovládnych organizácií. Aj napriek zaneprázdnenosti ochotne nám poskytol rozhovor.

Ktoré významné medzinárodné dokumenty presadzujú rodovú ideológiu? Sú pre Slovensko záväzné?

Slovensko zatiaľ neratifikovalo žiadnu medzinárodnú zmluvu, ktorá by ju k tomuto zaväzovala. Určité nebezpečenstvo v tejto oblasti predstavuje tzv. Istanbúlsky dohovor, ktorého ratifikácia po spoločnom liste, ktorý iniciovalo Fórum pre verejné otázky a podporilo ho viac ako 100 organizácií z mimovládneho, cirkevného a podnikateľského prostredia, bola odložená. Na vládu mal byť Istanbúlsky dohovor predložený do konca roku 2013, našťastie došlo k odkladu tohto termínu.

Rodová ideológia sa však často presadzuje cez ekonomické nástroje, teda cez peniaze, cez rôzne projekty, granty, ktoré poskytuje vláda z našich daní, alebo niektoré bohaté zahraničné nadácie, ktoré priamo či nepriamo podporujú aj rodovú ideológiu.

Dá sa považovať rodová ideológia za priam extrémne zavŕšenie feministického hnutia? Môžeme túto ideológiu označiť ako neomarxistické hnutie?

O tejto ideológii sa dá povedať veľmi veľa. Je tu viac aspektov, ktoré si treba všimnúť. Podrobne hovorí o nich kniha nemeckej sociologičky Gabriele Kuby *Globálna sexuálna revolúcia*, ktorá vyšla na Slovensku vo vydavateľstve Lúč. Možno tu nájsť viaceré prepojenia na škodlivé filozofické prúdy vrátane marxizmu a jeho novších podob neomarxizmu. Vidieť tu však aj prepojenia na niektorých veľmi bohatých a vplyvných ľudí, ktorí vedome alebo nevedome podporujú značnými sumami projekty, ktoré rozkladajú skutočné ľudské a kresťanské hodnoty.

Treba však vnímať, že mnohí pod-

porovatelia rodovej ideológie, predovšetkým z radov rôznych aktivistov, sú osoby, ktoré sú zranené životom.

Kedy si zoberieme tradične proklamované štyri percentá neheterosexuálne orientovaných ľudí, potom ma doslova zaráža, ako je možné, že taká minorita môže priam celosvetovo presadzovať svoju ideológiu, ba čo viac, že sa jej darí presadiť ju až do medzinárodných zmlúv na najvyššej úrovni či do právneho poriadku jednotlivých štátov. Čím si to vysvetľujete?

Dovolím si polemizovať o štyroch percentách. Existujú ľudia s homosexuálnymi sklonmi, ale žiadne vedecky nespochybniteľné prieskumy nepotvrdili, že sú to práve štyri percentá.

Dovolím si polemizovať o štyroch percentách.

Existujú ľudia s homosexuálnymi sklonmi, ale žiadne vedecky nespochybniteľné prieskumy nepotvrdili, že sú to práve štyri percentá.

S týmto číslom často operujú aktivisti podporujúci nadštandardné práva pre homosexuálov, ktorí by chceli, aby sa homosexuálne prejavy a správanie stali spoločensky a právne uznávanými normami.

Niektoré medzinárodné organizácie vychádzajú týmto snahám homosexuálnej loby v ústrety a snažia sa ich záujmy prezentovať ako ľudské práva. Čas-

to pritom ide o nepochopenie vecí a súvislostí. Medzinárodné organizácie by takéto veci nemali podporovať. Ako príklad uvediem aktivity niektorých veľvyslanectiev v Slovenskej republike, ktoré sa opakovane zasadajú za požiadavky homosexuálnych aktivistov, ktorí každý rok na Slovensku organizujú tzv. dúhový pochod – pride. Veľvyslanci by takýmto spôsobom nemali zasahovať do vnútorných záležitostí našej krajiny. Svojím postojom akoby dávali najavo, že na Slovensku nie sú rešpektované ľudské práva. Pritom osoby s homosexuálnymi sklonmi majú na Slovensku také isté práva ako všetci občania Slovenska. V určitých oblastiach napríklad v trestnom práve majú dokonca nadštandardné práva. Toto však nepovažujem za správne, pretože jedným zo základných princípov právneho štátu je rovnosť pred zákonom pre všetkých občanov.

Ak si odmyslíme islamské krajiny, tak len postkomunistické, najmä však slovanské krajiny, sa zatiaľ odmietavo stavajú k rodovej ideológii. Ako si vysvetľujete túto skutočnosť?

Pre mnohé krajiny sveta, vrátane Slovenska, je rodina základom. Ak je rodina v živote mnohých ľudí považovaná za dôležitú inštitúciu, rodová ideológia sa veľmi ťažko presadzuje, aj keď je silno podporovaná niektorými médiami, nechýbajú jej financie či politici, ktorí ju svojimi nezodpovednými rozhodnutiami tolerujú, alebo podporujú.

Angažovanosť a zodpovednosť ľudí, ktorí sú presvedčení o dôležitosti rodiny je pre mňa tým vysvetlením, prečo sa rodovej ideológii nedarí v slovanských krajinách.

O tom, že rodina a manželstvo sú pre

» »

Slovensko dôležité, svedčí aj nedávna novela slovenskej ústavy, ktorá výrazne posilnila ústavnú ochranu manželstva ako jedinečného zväzku medzi mužom a ženou. Nesporne veľkú zásluhu na presadení tejto novely má podpredseda NR SR Ján Figel', ktorý takmer rok spolu s inými na tom intenzívne pracoval. Napokon túto novelu podporilo 102 slovenských zákonodarcov.

Rodová ideológia väčšmi než ktorékoľvek politické hnutie neutralizuje, ba priam „odbúrava“ svojich oponentov, odvolávajú sa na (ne)toleranciu a ľudské práva. Ako sa dá tomu zabrániť? Dá sa vôbec proti takýmto argumentom brániť?

Áno dá sa. Treba sa však vyznať v troch oblastiach: v základných dokumentoch o ľudských právach, v koncepcii prirodzeného práva a treba mať či získať dobre komunikačné zručnosti.

Rozved'me si jednotlivé body. Začnime dokumentmi o ľudských právach. Ktoré sú podľa vás najdôležitejšie?

Pod'me v poradi, ako som ich spomenul. Zástancovia rodovej ideológie často prekrúcajú zmysel skutočných ľudských práv tak, ako ich vyjadrili tvorcovia viacerých medzinárodných zmlúv, ktoré definujú ľudské práva. Je treba poznať texty aspoň základných dokumentov o ľudských právach, ktorými sú Všeobecná deklarácia ľudských práv, Dohovor o ochrane základných ľudských práv a slobôd, známy tiež ako Európsky dohovor o ľudských právach, Pakt o občianskych a politických právach, Pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie voči ženám a Dohovor o právach dieťaťa.

Čo ste mysleli pod koncepciou prirodzeného práva?

Sú rôzne interpretácie ľudských práv. Za najkorektnejšiu považujem prirodzenoprávnu koncepciu výkladu ľudských práv. Podľa nej ľudské práva patria každej ľudskej bytosti od začiatku jej existencie po prirodzenú smrť. Štát ľudské práva „neudeľuje“, má ich však plne rešpektovať. Za prvé a základné ľudské právo, v duchu tejto koncepcie, osobne považujem právo na život od počatia po prirodzenú smrť.

Ako tretiu oblasť ste menovali komunikačné zručnosti. Mali ste na mysli nejaké špeciálne tréningy?

V podstate áno. Všimnite si, že ľu-

S europoslankyňou Annou Záborskou

dia, ktorí presadzujú rodovú ideológiu a vystupujú v médiách, sú neraz profesionálne trénovaní.

Je veľmi dôležité, aby homosexuálni aktivisti prijali fakt, že veľká väčšina ľudí na Slovensku má úplne inú predstavu o etike v sexuálnej oblasti, o výchove detí, dôležitosti rodiny, o morálnych normách vo všeobecnosti.

Je preto potrebné, aby ľudia, ktorí chránia manželstvo a rodinu venovali vzdelávaniu a tréningu v tejto oblasti dostatočnú pozornosť. Je nielen potrebné poznať pravdivé argumenty, ale rovnako je potrebné ich presvedčivo podať poslucháčom či divákovi.

Môže sa aj radový človek nejako brániť proti stále silnejšiemu vplyvu rodovej ideológie?

Považujem za dôležité ponúkať už osvedčené veci, ktoré automaticky pôsobia proti dôsledkom rodovej ideológie.

Myslím si, že takéto „osvedčené veci“ sú podpora ľudských a kresťanských hodnôt, ktoré dlhodobo pozitívne formovali naše Slovensko. Takéto hodnoty sú manželstvo ako trvalý zväzok medzi mužom a ženou, rodina, kresťanské náboženstvo, úctu k našej Patrónke Sedembolestnej Panne Márii, rozvíjanie malých spoločenstiev detí, mládeže, ale aj rodín, ponúkajú pozitívnych vzorov pre naše deti a pre mládež.

Na Slovensku máme takéto ponuky, ktoré podporujú tieto osvedčené hodnoty. Uvediem aspoň jednu z nich. Veľmi dobre a úspešne fungujú napríklad každoročné manželské stretnutia v okolí Banskej Bystrice, kde prichádzajú v období prázdnin stovky rodín z celého Slovenska.

Manželia tu nachádzajú posilu a novú energiu pre rozvíjanie manželského vzťahu a dobré inšpirácie pre výchovu detí.

Povedané inak, pokiaľ ide o „proti látku“ na rodovú ideológiu, podľa mňa viac ako zápasit' s rodovou ideológiou je treba podporovať dobro. Dobro, ktoré chráni ľudskú dôstojnosť muža a ženy, dobro, ktoré podporuje zdravú a mravnú výchovu detí a mládeže, dobro, ktoré si váži seniorov a má k nim úctu.

Paradoxom je, že LGBTI loby sa odvoláva na slobodu, no pritom sa usiluje zobrať rodičom právo na slobodnú výchovu a vzdelávanie svojich detí. Zdôvodňujú to tým, že deti by mali mať v mene spravodlivosti možnosť voľby, ako si riadiť vlastný život a mohli si zostaviť vlastný rebríček hodnôt. Tvrdia, že by mal byť iný, ako vyznávajú ich rodičia, pretože ten je nemoderný, zastaraný...

Ľudia s homosexuálnymi sklonmi majú na Slovensku právo usporiadať si svoj súkromný život podľa svojich predstáv. Musia však rešpektovať určité zákonné limity, ktoré platia pre každého. Je veľmi dôležité, aby homosexuálni aktivisti prijali fakt, že veľká väčšina ľudí na Slovensku má úplne inú predstavu o etike v sexuálnej oblasti, o výchove detí, dôležitosti rodiny, o morálnych normách vo všeobecnosti.

Je veľmi dôležité, aby právo na slobodu prejavu, právo na slobodu podnikania, právo na slobodu svedomia a náboženskú slobodu bolo garantované na Slovensku pre každého. Toto, našťastie, platí. No musíme byť bdeli a ostražití, aby to platilo aj do budúcnosti aj pre ďalšie generácie.

Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL (Snímky: archív M.D.)

Zmena homosexuálnej orientácie je možná, dokazujú to nielen vedecké štúdie, ale aj prax

Zavádzajúca doktrína

Okolo otázky homosexuality je toľko záujmu a politických aktivít, že je problematické hovoriť o nej jednoducho a otvorene. Veda nám môže pomôcť pri hľadaní pravdy o pôvode a podstate tejto príťažlivosti k rovnakému pohlaviu.

Snímka: net

Americkí vedci Dr. J. Michael Bailey, Dean Hamer a Simon LeVay údajne dokázali, že príťažlivosť k rovnakému pohlaviu (*Same-Sex Attraction*, SSA) je biologicky podmienená. Na klinických konferenciách je často počuť, že diskutujúci hovoria: „*Homosexualita má genetický základ, a preto je homosexuálna orientácia daná a nemenná.*“

Viceprezidentka Americkej komory pediatriov a členka Rady Národnej asociácie pre výskum a terapiu homosexuality Dr. Michelle Cretellová však hovorí: „*Ani jedno tvrdenie nie je pravdivé.*“ Holandský psychológ, psychoanalytik a psychoterapeut profesor Gerard van den Aardweg dodáva: „*Určite nesmieme veriť väčšine informácií o príťažlivosti k rovnakému pohlaviu, ktoré uvádzajú masmédiá, ako aj spoločenské a politické autority, pretože sú založené na polopravdách, ako aj na vyložených klamstvách.*“

V Americkej psychologickkej asociácii (APA) dlhé roky dominovali psychológovia podporujúci gay-psychológiu. Pozoruhodné však je, že dokonca aj APA sa už vzdialila od svojho tvrdenia o biologickom základe homosexuality z roku 1998, keď v roku 2008 vyhlásila: „*Hoci veľa vedcov skúmalo možný genetický, hormonálny, vývojový, sociálny a kultúrny vplyv na sexuálnu orientáciu, neobjavili sa žiadne zistenia, ktoré by vedcom dovoľovali urobiť záver, že sexuálna orientácia je podmienená akýmkoľvek faktorom lebo súborom faktorov. Mnohí si myslia, že významnú úlohu tu hrá príroda a výchova; väčšina ľudí si len málo alebo vôbec neuvedomuje voľbu svojej sexuálnej orientácie.*“

JE TO PORUCHA

Holandský vedec však ide ďalej: „*Dovolím si dodať, že neexistujú ni-*

jaké vedecké dôkazy o tom, že homosexualita je spôsobená hormónmi, génmi alebo zvláštnosťami mozgu. Výskum za posledných 25 rokov neodhalil rukolapný dôkaz o „biologickej príčine“ homosexuality, neodhalil nijakú fyzickú príčinu tejto poruchy.“

Áno, čítate dobre – van den Aardweg nazval SSA poruchou! Podľa neho sú totiž ľudská anatómia a fyziológia jednoznačne nasmerované na rozmnožovanie, takže ak je táto funkcia zablokovaná nedostatočnou, prípadne chýbajúcou príťažlivosťou k opačnému pohlaviu, „*určite to nie je v poriadku.*“

„*Preto, ak by aj bola pravda, že niektorí ľudia sa rodia s homosexuálnymi sklonmi, ktoré sú dôsledkom genetických, hormonálnych a neurologických činiteľov, to ešte neznamená, že ich sklony sú normálne. Porucha – dokonca aj vtedy, ak je podmienená geneticky, zostáva vždy poruchou,*“ vysvetľuje holandský profesor.

Inými slovami, neexistuje nijaký dôvod na to, aby sme si mysleli, že ľudia s homosexuálnymi sklonmi sú fyziologicky, anatomicky alebo neurologicky nenormálni alebo výnimoční. „*Našťastie! Dáva to nádej,*“ dodáva Holanďan.

VEDECKÝ POHĽAD

Na druhej strane však jestvujú vedecké dôkazy z najmenej troch rozličných psychologických oblastí, ktoré podporujú tvrdenia holandského vedca. Sú to psychoanalýza, sociálne štúdie a interaktívne teórie.

Psychoanalytická literatúra udáva, že SSA vzniká v kontexte nepriaznivých rodinných vzťahov.

Teória o sociálnom učení vysvetľuje, ako sa jednotlivci učia prostredníctvom skúseností a pozorovaní, ale aj tým, že si osvojujú činy a postoje svojich vzorov. Zastáva názor, že podmienené správanie, priame ako aj nepriame, vysvet-

ľuje príťažlivosť, ktorá sa v nás rozvíja, a správanie, ktoré si osvojujeme. Z tohto pohľadu sa deti a adolescenti učia o sexuálnom správaní a sexuálnych preferenciách od rodičov, rovesníkov a z médií.

Dr. Daryl Bem vypracoval interaktívnu teóriu, ktorá kombinuje nepriame, ale predispozičné pôsobenie biológie a faktory vyplývajúce z prostredia. Jednoducho povedané – interaktívna teória predpokladá, že biologicky predurčené znaky osobnosti sa vo vzťahoch a v prostredí ešte zvyrazňujú a to vedie k rozvinutiu SSA.

Ďalší všeobecný, ale veľmi dôležitý vedecký pohľad na SSA je, že je všeobecne prijímaným vedeckým faktom, že súbor určitých znakov správania spravidla vyžaduje spolupôsobenie množstva génov a faktorov prostredia, ale aj rozhodnutia slobodnej vôle. Preto by teda mala byť SSA a s ňou spojené modely správania výnimkou? „*V skutočnosti ani nie je. Preto je výstižné povedať, že hoci si sexuálnu príťažlivosť nevyberáme, odpoveď na túto príťažlivosť vyžaduje rozhodnutie,*“ vysvetľuje Michelle Cretellová.

PRÍBEH Dr. V.

Aby sme lepšie pochopili doteraz povedané, uvedieme osobný zážitok americkej lekárky Dr. V., matky dvoch detí, vydatej viac ako 25 rokov, ktorá šokovala M. Cratellovú oznámením, že sama medzi štvrtým až osemnástym rokom svojho života prežívala príťažlivosť k rovnakému pohlaviu.

„*Svoju príťažlivosť k rovnakému pohlaviu som si nevybrala. Začala sa v čase, keď som mala len štyri roky. Vyrastala som v milujúcej rodine, nikdy som netrpela žiadnou formou sexuálneho ani žiadneho iného zneužívania a bola som taká ženská, ako len dievča môže byť. Lenže môj otec verbálne týral moju*

» »

matku, permanentne ju zhadzoval a za braňoval jej nájsť si priateľov. Kvôli tomu mi nebola emocionálne tak dostupná, ako by som to potrebovala. Často som ju utešovala. Bola som tiež extrémne plachá a vždy som javila len malý záujem o hru s inými deťmi.“

M. Cretellová túto časť rozprávania zdôvodnila psychoanalytickou teóriou, podľa ktorej tu ide o „zranenie matkou“, temperament a odcudzenie od rovesníkov.

Dr. V. pokračuje: „Z tohto obdobia si spomínam na to, ako ma matka umývala špongiou pri kúpaní a ja som to prežívala ako pôžitok. V tom, čo robila moja mama, nebolo nič nevhodné, ale moje vnímanie tohto zážitku sa mi vrylo do pamäti. Spojila som si, že dotyk prežívaný pôžitok v bezpečí upokojuje. Bolo to oveľa skôr, ako som sa dozvedela niečo o tom, čo sexuálny dotyk vôbec znamená, a toto viedlo k túžbam a fantáziám o iných atraktívnych ženách vo veku mojej matky.“

Podľa M. Cretellovej ide o teóriu sociálneho učenia sa.

Dr. V. dokončuje svoj príbeh: „V trinásti som sa rozhodla, že tieto pocity a fantázie nie sú normálne. Z biológie som vedela, že sex je predovšetkým na plodenie detí. Chcela som sa vydať a mať deti. Homosexuálny životný štýl nezapadal do môjho pohľadu na svet. Rozhodla som sa fantázie zaháňať hneď ako sa objavili, zaviazala som sa k zdržanlivosti a sledovala som, čo sa bude diať (trénovala svoju morálnu silu). Toto rozhodnutie spolu s mimovoľným posilnením vzťahu s mojou matkou, nové priateľstvá, ktoré ma nútili otvoriť sa viac a skutočnosť, že na strednej škole, kde som študovala, nebola žiadna skupina homosexuálnych aktivistov, to všetko mi napokon vo veku osemnástich rokov umožnilo zbaviť sa SSA.“

M. Cretellová túto časť označila za interakčný model ovplyvnený rozhodnutím.

ZVRAT JE MOŽNÝ

Ak van den Aardweg hovoril o nádeji, vedel veľmi dobre, čo hovorí. Mnohí budú prekvapení, keď sa dozvedia, že percento úspešnosti zmeny sexuálnej orientácie je porovnateľné s percentom úspešnosti pri iných typoch problematického správania.

Spisovateľka a podľa svojho vyjadrenia pohanka, lesbická aktivistka Camille Paglia to asi zhrnula najlepšie: „Sexualita je veľmi premenlivá vec, a zvrat je teoreticky možný. No ak raz zmyslové orgány vzplanú a prehĺbia sa opakovaním, zvyk sa stáva nepoddaj-

Snímka: archív

ným – fenomén zrejmy v boji s obezitou, fajčením, alkoholizmom alebo drogovou závislosťou.“

Pred rokom 1973, keď lobing homosexuálnych aktivistov viedol k vyradeniu homosexuality z psychiatrického manuálu, bola psychologická starostlivosť osobám s neželanou SSA poskytovaná bežne. Ak sa pozrieme na výskumy vykonané pred týmto rokom, tak Dr. Jeffrey Satinover uvádza mieru úspešnosti až 50 %. Dr. Neil Whitehead tiež poznamenáva, že táto miera úspešnosti je porovnateľná s mierou úspešnosti pri liečení alkoholickej alebo drogovej závislosti.

Podporovateľ práv homosexuálov a bývalý prezident APA Dr. Cummings hovoril o 20 % úspechu pri klientoch s neželanou SSA, ktorý dosahuje v svojej súkromnej praxi.

Dr. Spitzer v roku 1973 napomáhal pri deklasifikácii homosexuality ako duševnej poruchy. Celých tridsať rokov veril, že zmena orientácie nie je možná. Po tom, čo absolvoval stretnutia s viac ako 200 bývalými homosexuálmi, dospel

k názoru, že každý z nich zažil určitý stupeň zmeny, ako aj iné pozitívne dôsledky, ako napríklad zvýšenie sebavedomia. Šesťdesiatšesť percent týchto mužov a štyridsaťštyri % žien uviedlo dobré heterosexuálne fungovanie. Nikto nezažil žiadnu ujmu. Po tom, čo svoju štúdiu publikoval, stal sa Dr. Spitzer objektom intenzívnej diskriminácie a obťažovania nielen zo strany homosexuálnych aktivistov, ale aj zo strany tých, ktorých považoval za profesionálnych kolegov a priateľov; a to len preto, že publikoval politicky nekorektnú, ale vedeckú štúdiu.

Je zvláštne, ba smutné, že väčšina oficiálnych inštitúcií na Západe – politických, spoločenských, by aj akademických – sa vzdala zoči-voči deštruktívnej „gejovskej“ ideológii. Dnes vnucujú svetu túto ideológiu vyspelé krajiny EÚ a USA, pričom im výdatne pomáha mediálna propaganda a povinná školská sexuálna výchova detí. Je to moderný prípad myšlienkového neslobody, vymývania mozgov.

Podľa Fóra života spracovala A.P.

Dvojčatá ako dôkaz

Keď sa v roku 1996 pýtali Dr. Hamera, či homosexualita má výlučne biologické korene, povedal: „Vôbec nie. Vďaka výskumu dvojčiat už vieme, že polovica alebo ešte väčšia časť výkyvov v sexuálnej orientácii nie je zdedená.“ Dr. Francis Collins, bývalý riaditeľ Národného výskumného inštitútu ľudského genómu, v stručnom zhrnutí výskumu genetiky a SSA napísal: „Pravdepodobnosť, že jednovaječné dvojčľa homosexuálneho muža bude tiež gay, je okolo 20 % (na porovnanie, v celej populácii sú to 2-3 % mužov). To naznačuje, že sexuálna orientácia je geneticky ovplyvnená, ale nie prepojená s DNA, a teda akékoľvek zúčastnené gény predstavujú predispozíciu a nie podmienenosť.“

Jednoducho povedané, jednovaječné dvojčatá sa delia o 100 % ich genetického materiálu, vyvíjajú sa v rovnakom prenatálnom prostredí, v maternici svojej matky sú vystavené rovnakým vplyvom a hladinám prenatálnych hormónov. Teda ak by SSA bola úplne vrodenná, alebo by vznikala vplyvom prenatálnych hormónov, potom ak má jedno z dvojčiat SSA, druhé by ju malo tiež.

Lenže takto to nie je...

A.P./FŽ

Prípad troch mladých amerických žien je praktický dôkaz zvrátenosti rodovej ideológie

Zvrhlosť v praxi

Tri „navzájom vydaté“ lesbičky z amerického štátu Massachusetts oznámili, že čakajú prvé z niekoľkých detí, ktoré majú v pláne v rámci svojho polygamného zväzku.

O bhajcovia manželstva hovoria, že prípad potvrdil ich varovanie o klzkom povrchu, ktorý vznikol redefinovaním manželstva a garantovaním zákonných privilégií na základe charakteristík, ktoré si určujeme sami, ako napríklad sexuálnu orientáciu.

Tri ženy, 30-ročná Doll, 32-ročná Brynn a 27-ročná Kitten, nie sú navzájom zákonne „vydaté“, také niečo (zatiaľ) nepovoľuje žiadny štátny ani federálny zákon v USA.

Brynn a Doll spolu žijú od roku 2009, ale sú to Brynn a Kitten, ktoré sa právne „vzali“ počas ceremónie v auguste v roku 2013. Doll bola „zasnúbená“ s obidvoma. „Mali sme špecializovaných právnikov, ktorí vypracovali zmluvy tak, aby bol náš majetok rovnomerne rozdelený,“ hovorí Brynn.

Nápad na ceremóniu, ktorá kulminovala, keď ich otcovia viedli uličkou, pochádzal od Kitten. „Manželstvo bolo pre mňa vždy dôležitým symbolom záväzku,“ povedala.

ROZDELENÉ ÚLOHY

Po ceremónii si trojica rozdelila úlohy, pričom Brynn pracuje na plný úväzok, aby priniesla domov peniaze, Doll varí a Kitten sa stará o čistotu v domácnosti. A o rodenie detí.

Kitten vyhlásila, že použila mimoteloové oplodnenie, aby otehotnela od anonymného darcu spermií. Dúfa, že porodí tri deti, jedno pre každú z nich. Očakáva, že prvé dieťa porodí v júli tohto roku.

Podobne ako hnutie za práva homosexuálov, aj trojka z Massachusetts dúfa, že zasadí úder v prospech „práv“ na viacero manželiek. Brynn dúfa, že každý, kto bude počuť ich príbeh, pochopí, že „vernost' viacerým partnerom nie je niečo choré alebo utajené. Môže to byť úplne akceptovateľná a funkčná voľba pre život a lásku“.

Vernosť a funkčnosť vzťahov si Brynn otestovala v minulosti, keďže už bola „vydatá“ za iné dve ženy. Napriek tomu chce, aby spoločnosť prisúdila ich vzťahu taký istý status ako heterosexuálnemu manželstvu. „My tri sme boli dostatočne odvážne na to, aby sme sa postavili a išli proti tomu, čo spoločnosť nazýva normálne,“ hovorí Brynn. „Sme jednoducho ľudia, ktorí sa snažia žiť život, o ktorom si myslia, že je pre nich najlepšie, a zaslúžime si práva, ktoré majú iní.“

Kitten, módna návrharka, hovorí, že potom, čo sa s ňou rozišiel snúbenec, „si uvedomila, že nebola šťastná v predošlom monogamnom vzťahu a objavila, že je polygamná“. Doll dodáva, že nikdy o tom veľmi nepremýšľala a nikdy s tým „nevyšla von“ pred priateľmi a rodinou. Jednoducho to brala tak, že je taká.

MYŠLIENKY MAJÚ SVOJE NÁSLEDKY

Kým k tomuto šialenému zväzku nedošlo, zástancovia „manželstva“ rovnakého pohlavia odmietali argument, že by takéto „manželstvo“ podkopávalo monogamiu. Ale doktorka Jennifer Morse-

ová, zakladateľka a prezidentka Inštitútu Rút, nebola prekvapená, keď sa dozvedela o tejto trojici. „Dve z týchto dám si myslia, že sa narodili polyamorné (polyamoria je akceptácia viacerých ľúbostných vzťahov s plným vedomím všetkých zainteresovaných). Ide o úplne novú kategóriu, ktorá sa právne neskúmala. Už dlhší čas sme hovorili, že keď sa odstráni požiadavka rozdielnosti pohlaví v manželstve, tak nebude žiadny dôvod na to, aby sa manželstvo obmedzovalo iba na dvoch ľudí,“ povedala doktorka Morseová pre LifeSiteNews.

Podľa nej by sa nad tým mali zamyslieť zákonodarcovia v štátoch a mestách po celej Amerike, ktorí vytvárajú nové zákony zakazujúce „diskrimináciu“ na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity. „Niektorí z nás už dlho hovoria, že sexuálna orientácia je kategória, do ktorej sa ľudia zaradia alebo z ktorej sa vyradia sami. Preto nie je záležitosťou právnikov vytvárať chránenú kategóriu okolo črty, ktorú si sami definujete,“ tvrdí J. Morseová.

Podľa Roberta P. Georga, profesora právnej vedy na Princetonskej univerzite, je vyhlásenie vyvrcholením názoru, že manželstvo má donekonečna elastic-kú definíciu. „Myšlienky majú svoje následky,“ povedal R. George. „Keď spoločnosť odmieta poňatie manželstva ako zväzku s centrálnou štruktúrovanou normou sexuálnej komplementarity v prospech konceptu, že láska vytvára rodinu, potom aký iný principiálny základ sa môže označiť za normu, ktorá by obmedzovala manželstvo na vzťah dvoch osôb a stála by v protiklade k polyamor-ným sexuálnym skupinám troch alebo viacerých osôb?“

LŽI A ZAVÁDZANIA

Lesbická autorka Masha Gessenová pripustila, že hnutie za „manželstvá“ rovnakého pohlavia použilo lži a zavádzania, aby zničilo koncept manželstva pred publikom na Sydneyskom festivale spisovateľov v roku 2012. „Boj za ‚manželstvo‘ rovnakého pohlavia všeobecne zahŕňa klamstvo o tom, čo plánujeme urobiť s manželstvom, keď doň vstúpime. Tvrdíme, že inštitúcia manželstva sa nezmení, ale to je klamstvo. Zmení sa mala by sa zmeniť. A ja si nemyslím, že by mala existovať,“ priznala Jennifer Gessenová.

Profesor George povedal, že na propagáciu polygamných či polyamor-ných „manželstiev“ sa môžu použiť tie isté argumenty ako na „manželstvo“ rovnakého pohlavia.

-red-/LifeNewsSlovakia

Mnohí zo Západu nám blahoželajú a ďakujú, že sme ústavne zakotvili definíciu manželstva

Pravda o človeku je konštantná

Portál webnoviny.sk priniesol zaujímavý rozhovor s predkladateľom legislatívneho návrhu k doplneniu čl. 41 Ústavy SR o manželstve. Prinášame podstatnú časť rozhovoru.

Ide Slovensko iným smerom ako Európa? V Európe sa uvoľňuje priestor pre vzťahy ľudí z LGBTI komunity. My sa však manželstvo snažíme zabetónovať.

Slovensko ide cestou, ktorá je opretá o prirodzenosť, tradície a osvedčené hodnoty, medzi ktorými rodina a manželstvo zohrávajú poprednú úlohu. Hovorí o tom teraz aj zmena ústavy, ktorá potvrdzuje definíciu, ochranu a podporu manželstva.

Európa je však postavená na rovnakých tradíciách a hodnotách ako Slovensko.

Viacere krajiny urobili podobne ako my. Napríklad Maďarsko, Poľsko, Litva, Bulharsko, Chorvátsko. V západnej Európe prebieha vlna, ktorá v legislatíve uzatvára práva založené na rodovej ideológii. Tá sa neopiera o prirodzený zákon, ani o vedecké poznatky, ale o kultúrne zmeny. Redefinuje nielen manželstvo, ale aj chápanie ľudskej osoby, jej pohlavia – sexuálnej identity a s tým súvisiace práva.

Pôvodne bolo pod rodom myslené pohlavie a pod rodovou rovnosťou rovnosť mužov a žien. Potiaľ sme boli v zhode. Keď sa však rod neodvodzuje od biologického pohlavia, ale od kultúrnych a sociálnych znakov a pocitov osoby, tak je z toho „nová antropológia a nová rovnosť“. Aj tradície sa menia, ale pravda o človeku je konštantná.

Ale ide o mnohé tradičné katolícke krajiny.

Tradícia neznamená uchovávanie popola, ale prenášanie a zdieľanie ohňa – pravdy, viery, kultúry, hodnôt, presvedčenia predkov. Tieto krajiny sa veľmi zmenili z hľadiska hodnôt a kultúry. A prebieha v nich vývoj s prejavmi kríz, úpadku, zápasov i obnovy a nádeje. Ide o spoločnosť, ktorá nezažila vojnu, nežila v komunizme a v obdobiach ešte nedávneho prenasledovania. Preto sa posúva v chápaní slobody a de-

mokracie k takzvaným moderným, dynamickým, evolučným ľudským právam alebo výkladom práv.

Často je to výsledok výchovy, ktorá upúšťa od základnej morálky a etiky, vychádzajúcej z Desatora. Stavia stále viac na individuálnych nárokoch a požiadavkách človeka oddelených od povinností. Spochybňuje sa právo dieťaťa na svojich rodičov; a zároveň sa postulujú právo osoby či osôb na dieťa.

Západ dospel k oddeleniu práva na manželstvo od práva na rodinu. Na Slovensku právo na rodinu bolo vždy späté s právom na manželstvo. Išlo o ucelené právo. Ak sa z manželstva stane len spolužitie dvojice bez ohľadu na sexuálnu identitu, ako budeme vykladať odkaz Desatora *Cti svojho otca a svoju matku*? Aký vzor muža - otca - gentlemana a ženy - matky - dámy sa skrz rodovú ideológiu vytvára pre novú generáciu? Ako vyjadríme s úctou pojmy *otčina* alebo *materinský jazyk*, keď to nebude politicky či legislatívne korektné?

Slovensko je krajinou, kde prirodzené chápanie manželstva je podporované veľkou väčšinou populácie. Som rád, že si nemusíme vysvetľovať základné pojmy, ale stavať na týchto základoch potrebnú a prospešnú stavbu. Úlohou kresťanov je obhajovať rozum a zodpovednú slobodu. Sterilná, neplodná viera, ktorá síce cituje učenie a tradície, ale nežije ich zmysel, to je karikatúra kresťanstva. To nie je príťažlivý štýl života.

Hovoríte o tradičných hodnotách, ale nie sme len staromódni?

Dúfam, že nie. Chápeť modernosť ako aktualizáciu osvedčeného. Ak sa moderna odtrhne od toho, čo platí ako zdravé, rozumné, udržateľné pravidlo, tak nás privedie nielen do omylu, ale aj do konfliktov a problémov. Moderné ideológie presadzovali a modernizáciu hlásali aj mnohí diktátori a totalitní vodcovia. Európska história je plná tvrdých lekcií, keď pod heslom nového človeka a spoločnosti, novej morálky

Snímka: archív

a svetlej budúcnosti či oslobodenia človeka a triedy vyrastali gilotíny, gulagy, plynové komory, masové hroby a krvavé vojnové polia.

Ideológie odporujúce pravde o človeku viedli vždy k etickému relativizmu a k veľkým škodám. Rodová ideológia spôsobuje veľa nedorozumení, lebo spochybňuje doterajšie chápanie antropológie človeka ako muža a ženy, ktorí sú si rovní v dôstojnosti, ale odlišní biologicky. Muž a žena vytvárajú ako pár jednotu vzájomným dopĺňaním sa, aby v tejto jednote žili, odovzdávali život novým bytostiam a vychovávali deti. Pre túto účasť na zdieľaní života a stabilitu mikrospoločnosti rodičov a detí je manželstvo jedinečným zväzkom, ktorý si zaslúži osobitnú podporu, pre nič iné. A to je rozhodujúce pre každý národ a civilizáciu. Rovnosť pohlaví nie je ich rovnakosťou.

Vy si myslíte, že Slovensko zabráni prenikaniu rodovej ideológie v Európe alebo, že tomu zabráni slovenská novela ústavy?

Slovensko má dnes postavenie, aké v dejinách nemalo. Môže hovoriť do medzinárodného práva. Hlasuje o charaktere a obsahu európskeho komunitárneho práva. V mnohých súvislostiach sa rozhoduje na báze jednomyselnosti.

Rodinná politika je rešpektovaná v EÚ na základe vnútroštátneho práva. Nie sme v tomto chápaní rodinného práva jediní, izolovaní. Je dôležité, aby tí, ktorí si pamätajú nedávnu triednu ideológiu, odmietali pretváranie spoločnosti štátov postupne na inej, novej ideológii. To nie je čiernobiely svet, ale zápas o chápanie človeka a spoločnosti na báze prirodzených hodnôt, alebo umelo definovaných východísk, ktoré

prináša rodová ideológia. Ak sa stane určujúcou, jej dopady budú rozsiahle.

S iniciatívou na ústavné ukotvenie manželstva sme prišli vtedy, keď Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny predložila návrh novej *Celoštátnej stratégie ľudských práv*. Bolo to začiatkom septembra 2013. Táto *Stratégia* je výrazne formulovaná cez rodovú ideológiu. Ústavné ukotvené rodinné právo je vecou Slovenska a je príspevkom pre Európu, ktorá nie je a nemá byť superštátom. V oblastiach ako je kultúra a etika vidím náš osobitný prínos pre Európu. My z Bruselu očakávame ekonomický rast a eurofondy; ale Európa je v kríze základných hodnôt.

Keď my sa držíme tradičných základných hodnôt, znamená to, že Západ sa zbláznil?

Západ je pestrý a prebieha tam výrazný hodnotový pohyb. Francúzske

Snímka: archív

Národné zhromaždenie uzákonilo manželstvo pre všetkých a adopcie detí homosexuálnymi dvojicami, ale milióny ľudí v uliciach protestujú. Akoby sa tak zastupiteľská demokracia otočila proti manifestujúcim davom. Definícia manželstva v našej ústave znamená určitý odkaz aj pre tieto krajiny. To neznamená, že pôjdu podľa nás, ale je to

za Slovensko potvrdenie toho, na čom nám záleží – doma i vo svete. Na čom sme stavali svoju civilizáciu a kultúru.

Mnohí zo Západu nám blahoželajú a ďakujú za tento počin. Je pre nich povzbudením v čase, keď sa dynamicky mení ich spoločenská sústava a poradie hodnôt, platná legislatíva

a tým aj exekutíva, a každodenná realita v školách, úradoch, na pracoviskách, v médiách. Ústavná novela je zároveň poistkou proti pokusom o harmonizáciu európskeho práva v tejto oblasti, ako sa o ňu opakovane pokúšajú niektoré vlády.

(Krátene)

Radoslav Pavlík, webnoviny

Len náhodná podobnosť...?

Nedávno začal po internete kolovať zaujímavý text. Údajne to má byť časť prejavu Allana Dullesa v Kongrese USA v roku 1945. Allan Dulles bol v rokoch 1953-1961 bol riaditeľ CIA.

Končí sa vojna. Všetko sa nejako usadí a upokojí, zovšednie a my použijeme všetky sily, dáme všetko, čo máme, všetku materiálnu moc v prospech oklamania a obalamutenia ľudí.

Ľudský mozog a vedomie ľudí sú prístupné zmenám. Zasejeme v nich chaos, nenápadne zmeníme ľudské hodnoty na falošné a necháme ľudí veriť v tieto falošné hodnoty.

Ako? Nájdeme svojich rovnako zmýšľajúcich spojencov všade na zemi, aj v štátoch východného bloku. No... pozerám, spojencov bude dosť.

Krok za krokom budeme rozohrávať grandióznu tragédiu zániku týchto národov až do úplného a nezvratného umlčania ich sebavedomia. Z literatúry a umenia napríklad odstránime ich sociálnu podstatu, odnaučíme umelcov zobrazovať a sledovať čokoľvek z tých procesov, ktoré pochádzajú z vnútra národa.

Literatúra, divadlo, filmy – všetko budeme všemožne podporovať a oslavovať. Najhanebnejšie ľudské pocity budeme podporovať a budeme vyzdvihovať takzvaných umelcov, ktorí budú presadzovať chuť sexu, násilia, sadizmu, zradcovstvo a ďalšie nemorálnosti.

Vo vedení hospodárstva vytvoríme chaos a zmätok, budeme postupovať nenápadne, ale budeme tak aktívne vytvárať despotizmus úradníkov a úplatkárov. Poctivosť a slušnosť budú terčom posmechu. Len niekoľko málo ľudí si potom domyslí, o čo ide. Ale takýchto ľudí postavíme do bezvýchodiskovej situácie, urobíme z nich terče posmechu, nájdeme spôsob, ako ich ohovárať a vyhlásime ich za odpad spoločnosti.

Snímka: net

Allan (vľavo) a John Dullesovci

Výtrháme duchovné korene spoločnosti, znevážime základy morálky národov. Takto budeme narušovať pokolenie za pokolením, zameriame sa na deti a na mládež. Budeme ich rozvracať, učiť nerestiam a tak budú mravne upadať. Vytvoríme z nich cynikov, bezduchých ľudí a kozmopolitov.

Takto to urobíme...

Nepripomína vám niečo tento text? Niečo s rodovou ideológiou?

Američania sa bránia, že vraj text je len súčasť konšpiračnej teórie. Tento text prvý raz použil v svojom románe Anatolij Ivanov v roku 1981, ale bez odvolania sa na pôvod, Dulles či CIA sa tam necitujú. Znenie bolo publikované až v roku 1993, ale je zaujímavé, že ho uverejnil metropolita Petrohradu Ján. Po ňom to prebrali politici, novinári a spisovatelia.

No vari najzaujímavejšia skutočnosť je, že Američania pripúšťajú, že autorom môže byť Dulles, ale nie Allan, ale jeho brat John, ktorý bol za Eisenhowera minister zahraničia a práve on pripravoval rôzne antikomunistické plány. Text má byť návrh, ako zdecimovať Sovietske J. Dullas vraj vedel, že studená vojna bude trvať dlho, preto považoval za najlepšiu metódu morálne zničenie.

-red-

Nad knižným bestsellerom Gabriele Kuby

Čo je gender?

Po prečítaní si knihy GABRIELE KUBY *Globálna sexuálna revolúcia s podtitulom Strata slobody v mene slobody* mi, prosím, prepáňte možno podceňujúcu otázku, ale viete, čo znamená slovíčko *gender*?

Na prvý pohľad sa položená otázka asi zdá príľahká, naozaj môže pôsobiť dehonestujúcim dojmom. Verte však, že to tak nie je.

Položiť túto otázku ma primáli tri ženy: europoslankyňa Anna Záborská, ktorá sa v pôvodne tajnom dokumente Európskeho parlamentného fóra pre populáciu a rozvoj *Top 27 antichoice osobností* (osobnosti aktívne proti interrupciám) ocitla na prvom mieste, štátna zamestnankyňa Oľga Pietruchová, u nás akože mienkotvorná militantná kresťanofóbna feministka regionálneho významu, a nemecká sociologička Gabriele Kuby, autorka bestselleru, ktorý vám najskôr otvorí ústa, potom aj oči.

PREČO OTÁZKA

A. Záborská v úvode knihy G. Kuby píše: „Hoci z 500 miliónov občanov EÚ takmer nikto nevie, čo znamená slovo *gender*, predsa má gender-politika veľký dosah na každého jednotlivca.“ To ma najskôr prekvapilo, neskôr mi to dodalo odvahu položiť otázku.

O. Pietruchová ma v tomto prípade neoslovila svojimi protikatolíckymi excesmi a sentenciami, ale svojimi blogmi. V tom zo 6. 10. 2013 na otázku „čo je *gender ideológia*“ odpovedala: „Priznám sa, že neviem.“ To, že v celom blogu primitívne zosmiešňuje a uráža G. Kuby, pričom celý text je veľká exegeza, no najmä apológia rodovej (*gender*) ideológie, ma viedlo k dvom záverom: buď O. Pietruchová klame, alebo naozaj o rodovej ideológii nič nevie. Rozhodnutie nechám na čitateľovi...

G. Kuby ma primála k položeniu otázky o význame slova *gender* svojou knihou. Je to prirodzené, pretože po prečítaní si jej diela každý čo len trochu myslíaci a aspoň centimeter nad okrajom súčasných novín vidiaci človek si začne klásť nie jednu, ale množstvo otázok. Alebo ešte lepšie – začne hľadať odpovede a riešenia.

Na základnú otázku, o čom je kniha G. Kuby, sa dá odpovedať prvou vetou diela: „*Nachádzame sa v podivuhod-*

nom a zarážajúcom procese: Základné normy ľudského správania, ktoré boli ešte pred niekoľkými desaťročiami všeobecne platné, stratili svoju platnosť.“

MRAZIVÉ ČÍTANIE

Nemecká autorka v knihe rozoberá práve „*zarážajúci proces*“, „*základné právne normy*“ a „*stratu ich platnosti*“. Nerobí to však eufemicky v štýle citovanej prvej vety. Nechce hladkať, ale otvárať oči, aby čitateľ videl a pochopil, čo sa to za posledné desaťročia začalo v západnej civilizácii diať a kam to môže doslova celú civilizáciu až do viesť.

Je to mrazivé čítanie. Neprírodná, priam patologická sexualizácia spoločnosti rúca v mene akejsi slobody všetky morálne hodnoty, ktoré si ľudstvo v celých svojich dejinách ctilo a skôr s menšími ako väčšími, ale predsa len úspechmi, sa aj usilovalo dodržiavať.

G. Kuby opisuje dejiny vzniku rodovej ideológie, jej predchodcov, ktorí vybudovali ideový základ odvíjajúci sa od známeho jakobínského hesla z troch páčivých slov. Poukazuje na politicky motivované ohýbanie jazyka a dávanie slovám nové významy, ktoré sa vzápätí používajú ako bič na ideových odporcov, najmä v súčasnosti.

Ak sme si doteraz naivne mysleli, že OSN a Európska únia chránia rodinu, tak G. Kuby nás zobúdzá z naivity a dokazuje, že to tak nie je. Nerobí to však systémom „kto chce psa biť“, ale predkladá a cituje dokumenty. Dokumenty, ktoré podporujú sexuálnu revolúciu, potraty, dokonca aj predčasnú sexualizáciu v edukačnom procese detí.

G. Kuby odhaľuje stratégiu aj taktiku podprahovej vojny, ktorú začali viesť s ľudstvom mnohé parlamenty sveta, nadnárodné organizácie, ale aj rôzne lobistické skupiny, ba dokonca aj komerčné firmy... Táto vojna, ak chceme revolúcia, neobchádza ani vedu a dala sa do jej ideologizácie.

Každá vojna má dopad aj na deti. Sexuálna revolúcia je priam na ne zameraná. Takmer by sa chcelo povedať, že

čítanie o sexuálnej výchove v škôlkach a v základných školách je len pre silnejšie povahy...

Opakujem však – autorka umelo nenachádza a, biblicky povedané, nevyberá triesku z oka, ale na základe ruškových dôkazov predkladá fakty. Mnohé sa týkajú jej domovskej krajiny, ale ich dôsledky bez akejkoľvek fabulácie či prehánania sa dajú vidieť v podstate v celosvetovom rámci.

ODPOVEĎ

Ak mnohí hovoria, že kniha Gabriele Kuby vyšla „o päť minút dvanásť...“, trochu sa obávam, či nejde o eufemizmus, alebo možno s nádychom trpkého humoru o meškanie hodínok. Po jej prečítaní mi však svitá nádej: Ak si ju Slováci prečítajú, je nádej, že sa „*strata slobody v mene slobody*“ môže zastaviť. Čitateľ totiž do ruky dostane účinnú zbraň na orientáciu sa v mätúcej rôznosti stratégií a slov, ktoré na nás chrlia zástancovia globálnej sexuálnej revolúcie.

O dôležitosti poslania knihy svedčí aj to, že na práci s prekladom a preloženým textom sa podieľalo až šesť ľudí! Treba povedať, že odvieďli skvelú prácu. Kniha sa výborne číta. Má v sebe napínavosť detektívky, má spád, neunavuje, práve naopak – oslovuje nevedeckým slovníkom, jednoduchosťou reči. Bohužiaľ, jej obsah je smutnomrazivý.

Ale za to už autorka nemôže...

A na záver si dovoľím dať malú nápoť na otázku z úvodu. Trochu ju však poopravím: Viete, čo znamená slovíčko „*gender*“ a aké sú dôsledky *gender ideológie*?

Ak nie, stačí siahnuť po knihe Gabriele Kuby.

Ak áno, verím, že vás to nenechá chladnými.

PAVOL PRIKRYL

Gabriele Kuby: Globálna sexuálna revolúcia, Strata slobody v mene slobody, LÚČ, Bratislava, 2013

Smutný postoj

Komentár

Národná rada SR schválila novelu Ústavy SR, ktorá zakotvuje postavenie manželstva a zavádza zmeny v justícii. Do ústavy sa od septembra dostanú vety: „Manželstvo je jedinečným zväzkom medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.“

Za novelu hlasovalo 102 poslancov zo 128 prítomných. Kladne hlasovali všetci prítomní poslanci Smeru a KDH a časť OĽaNO (Martin Fecko, Štefan Kuffa, Erika Jurinová a Richard Vašečka), SDKÚ (Mikuláš Dzurinda a Ľudovít Kaník) a nezaradený Alojz Hlina. Proti bolo 18 poslancov, traja sa zdržali, päť nehlasovalo.

Toľko suchá štatistika. Lenže práve hlasovanie a jeho výsledok sprevádzali emócie. Padali výrazy ako „zrada, zmluva s diablom, porušenie práva, diskriminácia...“

Nechajme teraz bokom tieto emócie a pozrime sa na to, kto nehlasoval či sa hlasovania vôbec nezúčastnil.

Jednoduché počty hovoria, že pri hlasovaní o novele ústavy chýbalo dvadsaťdva poslancov. Keď si bližšie pozrieme mená chýbajúcich, tak nám vychádza, že minimálne polovica z nich sa verejne hlási ku kresťanskej viere a ku kresťanským hodnotám. Ak k nim priradíme troch poslancov, ktorí vyslovene hlasovali proti novele či boli prítomní, no nehlasovali, pričom sa tiež verejne hlási ku kresťanskej viere a hodnotám, tak na základe takéhoto postoja v našom parlamente pokojne môže vzniknúť druhý najsilnejší poslanecký klub! Klub kresťanov, ktorým nezáleží na kresťanských hodnotách.

Pripusťme, že niektorí veriaci poslanci mali dôležité povinnosti mimo parlamentu, dokonca v zahraničí (Bratislav Škripek). Ale až toľkí?! Ak z osemdesiatich poslancov Smeru chýbal iba jeden, tak postoj veriacich je viac ako smutný...

Snímka: archív

Vari najsmutnejší je postoj poslancov Mostu-Híd. Ani jeden z nich nehlasoval za novelu ústavy! Veriaci predsa strany Béla Bugár hlasoval dokonca proti! A tu neobstojí tvrdenie, že nesúhlasí s predkladanými zmenami v justícii. Justícia nikdy nebola a ani nikdy nebude základná bunka spoločnosti, tá má pred sebou ešte plno zmien, priam permanentne. No manželstvo ako „jedinečný zväzok medzi mužom a ženou“, či sa to niekomu páči alebo nie, bolo, je a bude základom každej spoločnosti. Dokonca sa dá s trochou nadnesenosti povedať, že pri dobre fungujúcej rodine bude asi treba menej zmien v justícii...

Kresťanská viera je síce osobná, ale nikdy nie je súkromná záležitosť. Aj preto svätý Ján Pavol II. v apoštolskej exhortácii *Christifideles laici* napísal: „Nové cirkevné, spoločenské, hospodárske, politické a kultúrne danosti volajú dnes so zvláštnou intenzitou po zaangażovaní sa laikov. Odtiahnuť sa od zodpovednosti bolo vždy pomýlené. Dnes je však v tom ešte väčšia vina. Nikomu nie je dovolené zostať nečinným.“

Nie je dovolené

zostať nečinným. Je nad slnko jasnejšie, že všetci neprítomní poslanci boli činní. Ale kde a v čom? Kde boli nedávni bojovníci za rodinu a kresťanské hodnoty Radoslav Procházka, Daniel Lipšic, Jana Žitňanská, Pavol Frešo či Viliam Novotný...?

Slovensko sa tak jednoznačnou definíciou manželstva v svojej ústave zaradilo ku krajinám Európskej únie ako Poľsko, Litva, Maďarsko, Chorvátsko či Bulharsko, ktoré si uvedomujú dôležitosť hodnôt, akými sú manželstvo a rodina a náležite to vyjadrili aj vo svojich ústavách. V tomto ohľade Slovensko môže byť dobrou inšpiráciou nielen pre ďalšie krajiny Európy, ale aj západného sveta.

Pre koho však chcú byť inšpiráciou politici z rodiaceho sa virtuálneho parlamentného klubu kresťanov, ktorým, ako sa zdá, nezáleží na kresťanských hodnotách...?

PAVOL PRIKRYL

Obohaťte svoju knižnicu o knihu Čo je cisárovo, cisárovi

9€

„Dajte cisárovi čo je cisárovo“. To je prvá časť odpovede Pána Ježiša na základnú otázku tých, čo nehľadali pravdivú odpoveď, ale chceli zámienku na obžalobu Majstra. Pokračovanie je nemenej dôležité: „dajte Bohu, čo je Božie.“ Lebo nie je správne, ak si cisár nárokuje na niečo, čo je výsostne Božie.

Cena poštovného je 2,10 €

Objednajte si online: www.tunega.sk/objednavka

Rímskokatolícky farský úrad Bratislava – Devín
Dom Matice slovenskej Bratislava
Dedičstvo otcov, o.z.

Vás pozývajú na

Cyrlometodskú púť
**„PRAMENE
ŽIVOTA“**

5. júla 2014 o 9.30 hod.
v Kostole sv. Kríža v Devíne

Program:

9.30 hod. **Slávnostná svätá omša**

Hlavný celebrant biskup Mons. Dominik Tóth

Proglas - recituje pani Eva Kristínová

Slavíme slavno Slaveni, koncert slovanskej duchovnej hudby,

DANUBIUS OCTET SINGERS, dirigent Daniel Simandl,

umelecké slovo René Schleifer

Kladenie vencov

Po skončení svätej omše priateľské agapé

Tešíme sa na stretnutie a príležitosť načerpať
z duchovného posolstva sv. Cyrila a Metoda

Ikona je modlitba vyjadrená pomocou obrazu a možno ju pochopiť najmä cez modlitbu

Modlitba vo farbách

Keď sv. Bernardetu, lurdskú vizionárku, pozvali rozpoznať Pannu Máriu na troch obrazoch, pozastavila sa pri byzantskej ikone a povedala: „Táto sa jej najväčšmi podobá.“

Ikona nie je portrét ani obraz. Ikona sa podobá Svätému písmu. Je vyobrazením Trojjediného Boha Otca, Ježiša Krista, Ducha Svätého, Matky Božej Márie, anjelov, svätých a ďalších duchovných výjavov a svätých tajomstiev. Ikona by sa dala charakterizovať ako modlitba vo farbách.

V Byzancii, kde ikony od 5. storočia vznikali, ich považovali za diela pochádzajúce bezprostredne od Boha alebo dané Bohom človeku zázračným nadprirodzeným spôsobom, a dokonca im neraz pripisovali zázračnú moc.

VIAC AKO OBRAZ

Výraz *ikona* má pôvod v gréckom slove *eikón*, čo doslovne znamená obraz. Grécky výraz prevzala staroslovienčina ako *ikona*.

Je to vyobrazenie akéhokoľvek druhu, technikou mozaiky, nástennej maľby či maľovaného tabuľového obrazu. Neskôr sa pojem *ikona* zúžil na označenie prenosného náboženského obrazu maľovaného na drevenej doske, ktorý slúži výlučne na kultové účely a zobrazuje sakrálné námety.

Väčšina si pod ikonou predstavuje len obraz namaľovaný osobitou technikou či štýlom. No ikona je niečo viac. Nemaľuje sa, ale píše. Autor ikony nie je maliar, ale ikonopisec. Ikona nie je určená na obdivovanie, ale na modlitbu. „Všetko na ikone má svoj symbolický význam, ktorý má diváka viesť k stretnutiu s postavami na nej zobrazenými. A v konečnom dôsledku má viesť k stretnutiu so živým Bohom,“ píše Marek Kotyňski.

Inými slovami, a možno aj jednoduchšie – ikona je vizuálny spôsob pochopenia a poznania Ježiša Krista, Bohorodičky, anjelov, svätých a ďalších duchovných výjavov. Je splnenie rady, ktorú dal apoštol Filip Natanaelovi: „Pod' a uvidíš“ (Jn 1,46). Slovom Aeropagitu „ikona je viditeľné z Neviditeľného“.

Mária N. Sokolova, ktorá sa stala pravoslávnu mníškou a svet ju pozná pod menom mníška Juliána, napísala: „Ikona je modlitba vyjadrená pomocou obrazu a možno ju pochopiť naj-

mä prostredníctvom modlitby. Prečítať ju dokáže jedine veriaci, ktorý pred ňou stojí v modlitbe. Jej poslaním je podporovať modlitbu, takže ten, kto sa namáha v tomto diele, nesmie počas práce zabúdať na modlitbu. Modlitba mnohé veci na ikone vysvetlí aj bez slov. Urobí ich pochopiteľnými, blízkymi, ukáže ich ako duchovne verné, ako nevyvrátiteľne pravdivé.“

PÔVOD

V POHREBNOM KULTE

Po Milánskom edikte narastal vplyv Cirkvi na život spoločnosti a nastáva i rozmach kresťanského umenia. Okrem tradičných biblických námetov z kánonických kníh, sa objavujú aj vyobrazenia na základe apokryfov.

Jedným z centier kresťanstva sa stal aj Egypt. A práve v Egypte nachádzame technickú predlohu pre súčasné ikony. Boli to obrazy zosnulých v stave blaženosti, namaľované na vrchnú vrstvu obväzov mumifikovaných tiel. Obväzy boli potreté sadrou a mali ukázať dušu zomrelého v stave blaženosti na druhom svete.

Aj prvé kresťanské ikony majú svoj pôvod v pohrebnom kulte. Znázorňujú tváre zomrelých, ktorí boli vyhlásení za svätých. Cirkevní otcovia Bazil Veľký a Gregor Naziánsky, zvaný aj Teológ či Bohoslov, zdôrazňovali didaktické poslanie ikon.

Rozvojom teológie a dogmatiky východnej cirkvi sa postupne menil charakter ikony. Ikona sa stala reprezentatívnym obrazom božstva a svätých a zbožne uctievaným predmetom kultu, bez ktorého si nemožno predstaviť liturgiu Cirkvi i náboženský život veriacich vo východnej cirkvi. Ikonu adorovali, ľud ju zbožne bozkával a nosil na procesiách. Ikonou žehnal kňaz ľud v chráme i otec rodinu pri slávnostných príležitostiach.

Prvé ikony pochádzajúce zo 6. storočia sa našli v Kláštore sv. Kataríny na vrchu Sinaj, odtiaľ sa šírili do oblasti taliansko-gréckej, bulharskej, srbsko-macedónskej, do Gruzínska a do Arménska.

Tu treba spomenúť kráľa Abgara zo

Najstaršia známa ikona Krista Pantokratora, enkaustika na paneli, 6. stor. po Kr., Kláštor sv. Kataríny na vrchu Sinaj

4. storočia z Edesy, s ktorým sa spája legenda o prvej ikone Krista neutvorenej rukou. Od 5. storočia sa objavujú aj legendy o prvej ikone Bohorodičky, ktorú mal napísať apoštol Lukáš. Dnes je mnoho ikon, o ktorých sa tvrdí, že sú práve touto ikonou.

Nikde neprenikla ikona tak hlboko do súkromného života, ako v Rusku. Už v starom Rusku (Kyjev, Novgorod, Suzdal', Vladimír, Smolensk, Moskva) dosiahli ikony najväčší rozmach a rozšírenie. Čestný kút miestnosti bol vyhradený ikonám, pred ktorými sa prichádzajúci najskôr poklonil a až potom pozdravil domácich. Pre novorodenca bola objednávaná ikona jeho patróna a jej výška zodpovedala dĺžke dieťaťa. Ikonou sa žehnalo pri významných rodinných udalostiach a ikona sa kladla na prsia mŕtvemu do rakvy.

INVERZNÁ PERSPEKTÍVA

Svojou stavbou je písaná ikona odlišná od západného poňatia výtvarného prejavu. Postava nie je vsadená do realisticky zobrazenej krajiny, ale je umiestnená pred jednofarebným, väčšinou okrovým alebo zlatým pozadím. Tým, že je postava vyňatá z pozemského prostredia, ukazuje realitu iného sveta – sveta nebeského. Všetko je

» »

umocnené určitými kompozičnými prostriedkami, ktoré navodzujú nepozemský dojem a vedú myseľ k tomu, aby si uvedomila, že vo svete, do ktorého pozeráme cez ikonu, nevládnú pozemské zákonitosti. Odpútava zobrazené osobnosti od zväzku s týmto svetom a dáva priestor tomu, aby sa pozornosť diváka zamerala na duchovný význam zobrazeného.

Takýmto prostriedkom je predovšetkým inverzná, obrátená perspektíva, ktorá má významnú funkciu – vťahuje diváka do vnútra ikony. Ohnisko prebiehajúcej línie odpredu dozadu nie je v nekonečne, na horizonte, ale naopak, vystupuje z plochy ikony, opúšťa zobrazený výjav a je kladené do srdca pozorovateľa ikony. Na ikonách sa rozmery zobrazených predmetov zmenšujú smerom dopredu a smerom dozadu sa zväčšujú. Ide o opak prirodzeného videnia okolitého sveta, ktoré bolo vteľené do princípov renesančného maliarstva na Západe. Zo zobrazených stavieb sa tak stávajú abstraktné vzorce maximálne zjednodušeného tvaru, napríklad v zobrazení okolitej prírody, ktorá je väčšinou na ikone vyjadrená určitým počtom takzvaných kopcov, ktoré majú na ikonách z rôznych miest a dôb veľmi podobný tvar.

Jazyk ikony je striedny: dva-tri stromy znamenajú les, mesto je znázornené menšou skupinkou domov, tiež v inverznej perspektíve. Prostriedky na zobrazenie krajiny sa používajú tak, aby nerušili a neodvádzali pozornosť od hlavnej kompozície, ale aby boli striednym doplnkom. Všetko na ikone má za úlohu sústrediť pozornosť diváka na hlavnú tému ikony. Tou môže byť napr. hlboký pohľad Ježišových očí, výjav z jeho života alebo tvár nejakého kresťanského mučeníka.

NIJAKÁ OLEJOMAL'BA

Ikony zhotovované pôvodnou metódou sa písali na drevené dosky, ktoré sa vyberali z tvrdého dreva, ale aj z javorového, čerešňového alebo hruškového. Používalo sa aj lipové drevo a drevo z ihličnatých stromov.

Najstaršie ikony boli zhotovované enkaustikou. Je to vosková grafická technika, pri ktorej sa farby riedia v roztavenom vosku. Tento spôsob sa pôvodne používal v Egypte ako technika na náhrobných portrétoch zomrelých. Túto techniku zdokonalili Byzantínci.

Neskôr boli ikony zhotovované hlavne vaječnou temperou. V chrámoch boli vyhotovené aj mozaikou. Olejomal'ba k ikone nepatrí.

Základ ikony sa skladá z niekoľkých

Svätý Mennas a Ježiš, 6. stor. po Kr., jedna z najstarších ikon na svete

vrstiev: podkladu, farieb a laku. Toto všetko je na doskovej ikone nanosené na masívnej drevenej doske a u nástennej ikony je tento základ nanosený na stene.

Doska má byť zo stredu kmeňa, dobre vyschnutá. Aby nedochádzalo k deformácii rovnej dosky pri nanášaní glejovo-kriedového podkladu, ktorý vytvára na povrchu pnutie, zabezpečuje sa doska na zadnej strane dvoma priečnymi lištami zapustenými do dreva kolmo na letokruhy od jedného okraja obrazu po druhý. Na takto pripravenej drevenej doske sa ponecháva priestor pre rám.

Miesto pre budúcu ikonu sa vydľabáva do hĺbky približne pol centimetra. Doska sa natrie glejom a napne sa na ňu vhodné plátno. Po zaschnutí sa v niekoľkých vrstvách nanáša plaveaná čistá krieda rozmiešaná v glejovej vode. Kriedový podklad sa nakoniec vyhladí a napustí veľmi riedkym glejom, čím sa zníži jeho savosť.

PÍSANIE IKONY

Na pripravenú dosku sa nakreslia obrysy šiat a tváre svätca. Ak má byť pozadie zlaté alebo ako svätôžiar, vykoná sa to práve teraz.

Samotné písanie ikony spočíva v na-

nášaní farieb na seba vo vrstvách.

Vždy po zaschnutí predchádzajúcej vrstvy sa nanáša ďalšia vrstva.

Postup nanášania farieb znázorňuje prúd Božieho tvorenia od ničoho až po nebeský Jeruzalem a celé stvorenie. Vyhlbená drevená doska predstavuje pôvodnú, chaotickú hmotu, postupne zorganizovanú Bohom v stvoriteľské dielo. Na zlatom pozadí vyniká tajomstvo Božej, Otcovej, svätej vôle a svetlo začiatku stvorenia. Ak zlaté pozadie hovorí o stvorení sveta, zlaté lúče, najmä na odeve Ježiša Krista, označujú lúče Božej milosti, ktorá presvecuje stvorený svet a vedie, ako ikona sama, k budúcej Božej sláve.

Postava osoby pripomína stvorenie človeka na obraz a podobu Boha, vzbudeného k činnosti dychom života. Pri tom sa farby vrstvia jedna na druhú, od tmavých až po najjasnejšie, takže postava, ktorá sa nakoniec na ikone objaví, je výsledkom procesu, v ktorom sa odzrkadľuje rast svetla v človeku.

Keď je ikona hotová, nalakuje sa lakom rastlinného pôvodu (olifa), ktorý časom stmavne. Lak má vytvoriť povlak s vyrovnaným leskom a má chrániť farby ikony pred napadnutím plesní.

VŠETKO MÁ SVOJE MIESTO

Štruktúra ikony podlieha mnohým predpisom a obmedzeniam a voľná tvorba v nej je takmer neprípustná. Čo sa však týka farebnosti, tu je ikonopiscovi ponechaná istá voľnosť. Mnohé postavy a predmety nemajú stanovenú záväznú farebnosť, no na druhej strane sú aj také, ktoré ju majú striktné určené.

Farba zohráva v ikone dôležitú úlohu a jej používanie nebolo nikdy náhodné. Každá farba má svoje miesto a symbolický význam, no tento význam nebol vždy jednoznačný, a preto sa ikona dnešnému človeku, ktorý nepozná ich zmysel, veľmi ťažko číta.

Ešte väčší zmätok nastáva v tom, že aj jednotlivé farby majú viacero významov, často si protirečiacich, čierna na ikone Narodenia Krista má úplne iný význam ako čierna na ikone Zmŕtvychvstania.

Dôležitou súčasťou ikony je aj organizovanie priestoru v nej. Na prvý pohľad sa nezasvätenému môže zdať, že s priestorom v ikone niečo nie je v poriadku, perspektíva je zvláštna, veľkosť postáv vzhľadom na ich usporiadanie sa javí neprimeraná, dokonca

Andrej Rublev: Archanjel Michal

akoby sa niektoré postavy sa vznášali vo vzduchu.

Tieto a mnohé iné deformácie môžu považovať bežný pozorovateľ za chybu ikonopisca, ktorý si neosvojil základy správnej perspektívy alebo za zámer podriaďovať určité časti ikony kompozícii a dekoratívnosti.

Tento postoj môže byť čiastočne

správny, no z väčšej časti sa zakladá na nesprávnom počiatočnom východisku, ktorým je presvedčenie, že ikona je iba opisom udalostí, ako si ich predstavuje umelec.

Ikona však v žiadnom prípade nie je jednoduchým opisom danej udalosti, aj keď na počiatku iste stála umelcová vlastná predstava, ktorá sa však opierala o Sväté písmo alebo o zdroje tradície. Táto predstava musela byť následne prehodnotená z hľadiska teologického a dogmatického, aby plne vyhovovala učeniu Cirkvi. Preto ikonopisci už od počiatku spolupracovali s duchovnými otcami na tvorbe tejto teologickej stránky ikony a týmto záverom sa následne podriaďoval aj priestor a jeho symbolika.

Písanie ikon bolo spočiatku iba doménou mníchov, ktorí boli na túto posvätnú prácu najlepšie pripravení. Hlboký duchovný život, vytrvalá modlitba, denné čítanie Svätého písma, vnútorný i vonkajší poriadok života, asketický život, to všetko bola živná a dobre pripravená pôda, kde sa mohla realizovať svätá a bohumilá činnosť – písanie ikon.

A to platí dodnes.

Spracoval PAVOL PRIKRYL

Ikonoborectvo

Rozvoj kresťanského umenia bol citeľne poznačený obrazoboreckými nepokojmi, ktorým padlo za obeť množstvo pamiatok.

Rozvoj kresťanského umenia bol citeľne poznačený obrazoboreckými nepokojmi, ktorým padlo za obeť množstvo pamiatok.

V 8. storočí postihla Byzantskú ríšu búrka ikonoborectva. Začala sa za vlády cisára Leva III., ktorý po prvých zákonom neodobrených útokoch vydal v roku 730 edikt, ktorým zakázal nielen úctu k náboženským obrazom, ale aj nariadil sväté ikony ničiť, páliť a ich obrancov väzniť, posilať do vyhnanstva či mučiť.

Rímski pápeži, najprv Gregor II. (715-731) a potom Gregor III. (731-741), písali cisárovi protestné listy a na svojich rímskych synodách odsudzovali vojnu proti ikonám.

Cisár Konštantín V. (771-775), syn Leva III., pokračoval s vervou v ikonoborectve a chcel, aby úctu ikon Cirkev úradne odsúdila. Kvôli tomu zvolal v roku 754 biskupov do Konštantínopolu na snem, ktorý pod jeho nátlakom zakázal uctievanie svätých ikon. Hoci sa snemu zúčastnilo 338 biskupov, čo je pomerne veľký počet, boli to však všetko ikonoborci, Cirkev ho neuznala ako eumenický, pretože ho nepotvrdil ani druhý nicejský koncil, ani pápež.

Tesne pred skončením snemu prenasledovanie silnelo. Verní sa však nedali oklamať a nevzdali sa ikon. Cítili

a ešte lepšie vedeli, čo Cirkev môže a čo nemôže prijať. Ikonoborectvo sa stretlo s veľkým odporom, najmä u mníchov, „*idolomodlárov a sluhov temna*“. Medzi veľkých ochrancov ikon patrili okrem iných aj sv. German I., sv. Ján Damascénsky, sv. Andrej Krétsky a sv. Gregor z Cypru.

Ikonoborecké obdobie trvalo v Byzancii asi sto rokov. V roku 780 na trón zasadla Irena, prvá žena na tróne východorímskeho cisárstva, ktorá si nielenže nikdy neprestala ctíť ikony, ale patrila k ikonodulom, uctievačom a ochrancom ikon. Po nástupe Ireny ikonoborecké obdobie ukončil až Siedmy všeobecný snem, ktorý sa zišiel roku 787 v Nicei. Na jeho zvolaní mala veľkú zásluhu práve cisárovná Irena. Okrem iného koncil rozhodol, že ikony budú uctievané, ale nesmú byť zbožňované.

Na začiatku 9. storočia za cisára Leva V. (813-820) prichádza nové prenasledovanie zástancov úcty svätých ikon a trvá až do roku 842. V tomto roku opäť žena, cisárovná Teodora, povoľuje úctu svätých ikon a odstraňuje ikonoboreckého patriarchu Jána VII., na miesto ktorého ustanovuje Metoda I. (842-846). Patriarcha Metod I., ktorý bol sám prenasledovaný a mučený kvôli uctievaniu ikon, zvoláva do Konštantínopolu synodu, ktorá definitívne obnovuje úctu svätých ikon. Od tejto doby sa v byzantskom obraze oslavuje v prvú nedeľu Veľkého pôstu sviatok triumfu ortodoxie a táto nedeľa sa nazýva Nedeľa ortodoxie alebo Nedeľa o úcte svätých ikon.

Keď sa skončilo obdobie ikonoborectva, postupne bola obnovovaná zničená chrámová výzdoba a obnovila sa produkcia písania ikon. Vari najčastejším zobrazovaným motívom sa stal malý Ježiš v náručí Božej Matky a tiež scény z mučenia a ukrižovania Krista a jeho Vzkriesenie.

red-

Zázračná ikona Panny Márie s tromi rukami sa teší veľkej úcte v celom kresťanskom svete

Trojeručica

Ikona Panny Márie s tromi rukami, nazývaná *Trojeručica*, je najdôležitejšie a najväčšmi cenená ikona nielen v Srbskej pravoslávnej cirkvi, ale v celom kresťanskom svete. Nachádza sa v kláštore Hilandar na gréckom ostrove Athos.

Pôvod tejto ikony siaha až k začiatku 8. storočia, času rozmachu ikonoboreckej herézy (nesprávneho učenia o ikonách). V Konštantínopole vtedy panoval cisár Lev III. Izaurijský (717-741), ktorý prispel k rýchlemu šíreniu tejto strašnej herézy.

Spočiatku prikázal vešať čestné ikony v chrámoch aj domoch tak vysoko, aby sa k nim nikto nemohol dostať a pobožkať ich. Neskôr dal príkaz, aby všetky ikony boli zničené, pričom sa začalo aj prenasledovanie kresťanov, ktorí si sväté ikony ctili.

IKONOBORCTVO

V týchto pre Cirkev ťažkých časoch sa horlivým obhajcom ikon stal sv. Ján Damascénsky, učiteľ Cirkvi, poradca sýrskeho kalifa a správca mesta Damask.

V roku 726 vydal cisár Lev III. dekrét zakazujúci úctu k svätým ikonám. Týmto aktom chcel cisár manifestovať svoju posvätnú úlohu dozorcú pravej viery. Vôbec si však nepripustil, že sa tým hrubo zamiešal do vnútorných záležitostí Cirkvi.

Tu je potrebné spomenúť, že snaha ikonoborcov o očistenie duchovnosti odstránením ikon mala niekedy aj svoje opodstatnenie. Medzi kresťanmi boli totiž aj takí, ktorí úctu k ikonám nedali na správne miesto. Stávalo sa, že mnohí vzdávali úctu nie osobe znázornenej na ikone, ale samotnej matérii – drevu, zlatu či farbám. Iní si brali ikony namiesto krstných rodičov ku krstu. Boli kňazi, ktorí slúžili liturgiu v chráme nie na prestole (oltári) a antiminse (antimins, z grécko-latinského *anti mensam*, *namiesto oltára*, je hodvábná alebo ľanová šatka, obyčajne s vyobrazením scény ukladania Spasiteľa do hrobu, ktorú posväcuje biskup na znak svojho požehnania konkrétnemu kňazovi v konkrétnom chráme konať svätú liturgiu. V biskupom posvätenom a podpísanom antiminse

sú podľa slovanskej cirkevnej tradície umiestňované čiastočky svätých ostatkov kresťanských mučeníkov. Antimins môže v určitých situáciach nahradiť svätý prestol), ale na ikone v súkromných priestoroch. Dokonca zoškraľovali farbu z ikon a sypali ju do čaše a dávali prijímať spolu s Eucharistiou.

Z vd'ačnosti za zázračné uzdravenie sv. Ján Damascénsky urobil striebornú ruku a priložil ju k ikone Presvätej Bohorodičky, ku ktorej sa celú noc vrúcne modlil. Od tých čias sa táto ikona začala nazývať Trojeručica.

Preto bolo veľmi potrebné, aby sa úcta k ikonám dala v Cirkvi to správne miesto. A práve v tom je jedinečnosť a veľkosť diela sv. Jána Damascénskeho. On terminologicky rozlíšil slúženie Bohu (grécky *latría*) a klaňanie sa ikonám (grécky *proskýnesis*). Tiež hovoril, že ikony môžeme písať preto, lebo sa vtelil Boží Syn a stal sa tak pre nás viditeľným.

PRVÝ ZÁZRAK

Heretický cisár Lev III. chcel umlčať sv. Jána Damascénskeho. No nemohol ho ani uväzniť, ani potrestať, pretože Ján sa nachádzal v službách iného panovníka a za hranicami Levovho impéria. Cisár všetko vyriešil falošným listom k saracénskemu kalifovi. Oklamáný vládár nechal odňať Jánovu pravú ruku. No modlitbami sv. Jána Damascénskeho pred ikonou Božej Matky sa jeho ruka uzdravila. V sne sa Jánovi Damascénskemu prihovorila Bo-

horodička z ikony a povedala mu, že jeho ruka bude opäť zdravá. On nech však nezabudne na svoj sľub, ktorým sa zaviazal, že uzdravenou rukou bude písať na obranu pravej viery. A tak sa aj stalo. Jánova ruka bola ráno úplne zdravá. To bol prvý zázrak spôsobený touto ikonou Presvätej Bohorodičky.

Z vd'ačnosti za zázračné uzdravenie Ján urobil striebornú ruku a priložil ju k ikone Presvätej Bohorodičky, ku ktorej sa celú noc vrúcne modlil. Od tých čias sa táto ikona začala nazývať *Trojeručica*. Bohorodička má na nej akoby tri ruky. Podľa iných prameňov svätý Ján Damascénsky na ikonu tretiu ruku osobne dopísal.

NA OSLÍKU NA ATHOS

Po tejto udalosti sv. Ján Damascénsky odišiel od kalifa a vybral sa do Palestíny, do kláštora svätého Sávu pri Jeruzaleme. Zobral so sebou aj čudotvornú ikonu Božej Matky. Tu sa ikona nachádzala asi päť storočí. Na začiatku 13. storočia darovali ikonu prvému srbskému svätiteľovi sv. Sávi, ktorý ju zobral do svojej vlasti.

V 14. storočí, za panovania srbského kráľa Uroša V., v časoch vnútorných nepokojov a útokov Turkov na Srbsko, kresťania si želali zachrániť túto vzácnu ikonu. Preto ju odovzdali do rúk samotnej Presvätej Bohorodičky. Položili ikonu na osla, ktorý s ňou z Božej vôle došiel až na Svätý vrch Athos a zastavil sa až pri bráne Hilandarského kláštora (Hilandar, po grécky *Chilandar*). Mnísi so zbožnosťou a slávnostne prijali túto ikonu Vládkyne sveta ako Boží dar a umiestnili ju v oltárnej časti kláštorného chrámu. Na mieste, kde oslík zastal, mnísi vybudovali pamätník, ku ktorému sa každoročne koná procesia – modlitebný pochod so svätou ikonou.

BEZ IGUMENA

Stalo sa, že v Hilendarskom kláštore zomrel igumen, predstavený kláštora. Voľba nového predstaveného však priviedla bratov k veľkým sporom. Ich spor došiel až k Nebeskej Vládkyni, ktorá sa sama rozhodla vybrať nového igumena. Keď sa mníši podľa zvyku zhromaždili v chráme na ranné bohoslužby, udivene zistili, že ikona Trojeručica sa nenachádza v oltári, ale visí uprostred chrámu nad miestom pre igumena. Najprv si mysleli, že je to dielo niektorej zo strán sporu a ikonu jednoducho vrátili späť do oltára. Na druhý deň sa však zopakovalo to isté. Ikonu vrátili na miesto a večer svoj chrám na noc zamkli. No aj na ďalšie ráno našli ikonu Bohorodičky na mieste pre igumena.

V tom istom čase sa Božia Matka zjavila jednému askétovi a povedala mu, aby jej ikonu neodnášali z igumenského miesta, pretože odtiaľ bude ona sama spravovať ich kláštor. Od tých čias je Hilendarský kláštor jediný na Svätom vrchu Athos, ktorý nemá igumena, pretože je ním Prečistá Bohorodička. Mníši si volia iba zástupcu. Panna Trojeručica je aj patrónka Hilandar.

O nejaký čas začali Hilandar napádať Turci. No Božia Matka im nedo-

volila obsadiť jej kláštor. V priebehu deviatich rokov Turci mnohokrát videli neznámu Ženu, ktorá obchádzala múry kláštora a chránila v ňom žijúcich mníchov.

VEĽKÁ ÚCTA

Ikona Trojeručica sa v Hilendarskom kláštore teší veľkej úcte. Práve ikone pripisujú mníši to, že až do dnešných čias kláštor existuje a dosahuje v ňom spásu mnoho zbožných mníchov.

V roku 1661 bola kópia tejto ikony prenesená do Moskvy, odkiaľ sa dostala do mnohých miest celého Ruska. Jedna z mnohých uctievaných kópií sa teraz nachádza v Uspenskom chráme bulharského podvoria v Moskve.

Je len prirodzené, že časom začali vznikať nielen kópie Trojeručice, ale aj ikony napísané na motívy tejto zázračnej a veľmi uctievannej ikony.

V roku 1905, počas Rusko-japonskej vojny (1904-1905), na žiadosť veliteľstva ruskej armády sa urobila kópia ikony Panny Márie Trojeručice. Kópiu poslali na bojové pole, aby pomohla pravoslávnej ruskej armáde. A Rusi skutočne začali vyhrávať.

Zatiaľ posledný známy zázrak, ktorý sa udial vďaka ikone Panny Márie Trojeručice sa udial v roku 1993. Vtedy bola vystavená v Chráme svätého Demetrios v Solúne, kde ikonu videlo viac než milión veriacich. Pri tejto príležitosti sa stalo aj to, že slepý od narodenia začal zázračne vidieť.

No najväčšie zázraky sa dejú v dušiach ľudí, ktorý na príhovor Panny Márie Trojeručice nachádzajú cestu k Bohu a pokoj v svojich dušiach.

Spomienka na ikonu Presvätej Bohorodičky zvanej Trojeručica pripadá na 28. júna a 12. júla.

JÁN HUSÁR

CULTUS RUŽINOV A.S. A OZ ProCANTUS VÁS POZÝVAJÚ
V RÁMCI KULTÚRNEHO LETA 2014
POD ZÁŠTITOU STAROSTU MČ BRATISLAVA RUŽINOV DUŠANA PEKÁRA

MEZINÁRODNÉ STRETNUTIE SPEVÁCKYCH ZBOROV PRI PRÍLEŽITOSTI SVIATKU SV. CYRILA A METODA

V SOBOTU 5. JÚLA 2014

**O 17:00 HOD. ZAZNIE
SLÁVNOSTNÝ TROJKONCERT
A RECITÁCIE
NA HRADĎ DEVÍN**

RECITUJÚ:

✦ Ida Rapaičová
✦ Jozef Šimonovič

V prípade nepriaznivého počasia sa akcia uskutoční v Dome kultúry DEVÍN. Vstupné je zdarma pre návštevníkov hradu DEVÍN.

V NEDELU 6. JÚLA 2014

**O 11:00 HOD. ZASPIEVAJÚ
SPEVÁCKE ZBORY
PRI A PO SV. OMŠI V KOSTOLE
SV. VINCENTA DE PAUL
V RUŽINOVE**

Zúčastnia sa:

✦ Spevácky zbor Svatopluk zo Žďaru nad Sázavou z Českej republiky
✦ Spevácky zbor Ozvena z Maďarska (spevácky zbor Slovákov žijúcich v Maďarsku)
✦ Miešaný spevácky zbor CANTUS z Bratislavy-Ružinov

PROJEKT
PODPORUJÚ

GEFCO

LOGISTICS FOR MANUFACTURERS

Slovenský ikonopisec Ladislav Németh hovorí, že v podstate je len jedna ikona – ikona Krista

Modlitba ikony

Ikonopisca LADISLAVA NÉMETHA pritiahli ikony nielen svojou krásou, ale najmä duchovným posolstvom. Ikony, ktoré píše, nepodpisuje. Zostáva v ústraní ako nástroj, ktorý Boh, ak v svojej zhovievavosti chce, môže použiť na svoju slávu. Netúži po prezentácii seba. Rozhodli sme sa rešpektovať jeho rozhodnutie, preto nezverejňujeme jeho fotografiu.

Čím vás očaril svet ikon? Ako ste sa dostali k ich písaniu?

Božou blízkosťou, pretože každá ikona je predovšetkým svedkom Božieho vtelenia. „Božia láska k nám sa prejavila v tom, že Boh poslal svojho jednorodného Syna na svet, aby sme skrze neho mali život“ (1Jn 4,9). Schopnosťou ikony je spájať viditeľné s neviditeľným.

Moje prvé stretnutie s ikonou bolo niekoľko rokov po mojom obrátení. V roku 1990 som navštívil po prvý raz Komunitu Blahoslavenstiev. Bývali v starom karmelitánskom kláštore neďaleko Ríma na úpätí Monte Comptari. Po prehliadke kláštora ma zaviedli do ikonopiseckej dielne, ktorá sa nachádzala v pivničných priestoroch s hrubými kamennými klenbami. Ovíal ma nielen príjemný chladok, ale aj silný dotyk Božieho povolania. Neviem povedať, prečo ma Boh povolal týmto spôsobom.

O ikonách som dovtedy toho veľa nevedel, aj keď umelecké vlohy v rodine máme. Je to tajomstvo povolania, ktoré pozná iba Boh. Bolo to ako precitnutie, zamilovanie sa, ako láska, ktorá človeka posúva ďalej cez všetky prekážky.

Neskôr som v Moskve spoznal svojho učiteľa Vitalija Petroviča Poletajeva, ktorému vďačím nielen za základné techniky, ale najmä za otvorenie dvier do duchovného sveta ikon.

Obraz sa maľuje, ikona sa píše. Prečo?

Ikona je vizualizované Božie slovo, ktoré sa číta. Je určené veriacim. Pí-

sanie ikony nespočíva iba v umeleckej zručnosti. Ikona je neoddeliteľnou súčasťou liturgie, z ktorej sa rodí. Často pozývam ľudí, ktorí si objedávajú ikonu, k spoločnosti na modlitbe. Aj keď kňaz predsedá bohoslužbe, účastníkmi sú všetci veriaci. Podobne je to aj s písaním ikon. Ikonopisec nikdy nepíše ikony sám. Modlí sa s celou Cirkvou.

Prečo svoje ikony nepodpisujete?

Usilujem sa riadiť pravidlom ikonopisca svätého Andreja Rubleva, ktorý svoje ikony nikdy nepodpisoval. Podpisom svetský maliar autorizuje svoje dielo. Ikonopisec by sa nemal považovať za autora ikony. Autorstvo patrí Cirkvi, v ktorej sa počas storočí ikona pod vedením Ducha Svätého rozvíjala a stanovila svoj symbolický jazyk a formu. Ikonopisec by sa mal usilovať zostať neznámy v ústraní a naplňovať slová sv. Jána Krstiteľa: „On musí rásť a mňa musí ubúdať“ (Ján 3,30).

O ikonách sa vo všeobecnosti hovorí, že sú okno do neba. Prečo?

Toto prirovnanie je veľmi výstižné. Ikona nesie v sebe určitú transparentnosť. Neklaníme sa obrazu, ale tomu, kto je na obraze zobrazený. Toto stanovisko bolo potvrdené Druhým nicejským, celkovo 7. ekumenickým koncilom, v roku 787.

Ikona je mostom medzi svetom viditeľným a svetom neviditeľným. Občas zabúdame, že Cirkev to nie je len tá putujúca, ale aj oslávená. Ikona nás,

podobne ako Božie Slovo, vťahuje do sveta neviditeľného – do sveta oslávenej Cirkvi. Bolo by málo, keby sa nám ikona stala len oknom, ktorým nezainteresovane nazeráme na už premenený svet Božou slávou. Ikona nás pozýva ďalej. Od okna máme prejsť k dverám a vstúpiť do jeho prítomnosti.

Božie pozvanie prostredníctvom ikony nemusí byť vždy intelektuálnym bádaním nad symbolmi. Často nás ikona pozýva ako Máriu k odpočinku pri Ježišových nohách. Ikona sa prirovnáva aj k Jakubovmu rebríku, ktorý spájal nebo so zemou. Podstatným posolstvom otvoreného okna je, že nebo je otvorené, kráľovstvo Božie je už, a ešte nie je medzi nami. Sme pozvaní k bdeniu a očakávaniu, hľadiac očami viery skrze ikonu, oknom do neba.

Slovo ikona je bežne známe, no väčšinou si pod ním predstavujeme len obraz namaľovaný osobitou technikou či štýlom. Aký je rozdiel medzi klasickým obrazom so sakrálnou tematikou a ikonou z výtvarného hľadiska?

Jazyk ikony, jeho symbolika, ktorá sa v Cirkvi postupne vytvárala, je podriadená teológii. Obraz so sakrálnou tematikou sa zvlášť v západnej cirkvi od určitého času začal vzdávať od kánonu ikony. Obrátená perspektíva sa začala nahrádzať lineárnou, nerešpektovaná symbolika farieb, ale aj realizmus

začali obracať oči veriacich skôr k tomuto svetu. Ikona sa zámerne vyhýba akémukoľvek realizmu, aby obrátila pozornosť človeka k Bohu. Žiadny maliar by nepoložil svoj život za svoj obraz. Počas ikonoklastických období mnohí ikonopisci obetovali svoje životy za ikony. Písanie ikon nebolo pre nich iba maľbou, ale svedectvom, vyznaním viery. Sv. Ján Damascénsky bol ako obranca svätých ikon uvrhnutý do väzenia, kde mu ako mnohým iným ikonopiscom odťali ruku. Na príhovor Bohorodičky bol svätý Ján zázračne uzdravený a na pamiatku tejto udalosti napísal ikonu Matky Božej Trojeručice.

Akou technikou píšete ikony?

Ikony písané v našej ikonopiseckej dielni sú pripravované podľa kánonu a tradície Cirkvi. Symbolika ikony je veľmi bohatá nielen vo farbách a líniách, ale aj v materiáloch, z ktorých sa pripravuje. Pretože je nedeliteľnou súčasťou liturgie a bohoslužobným predmetom, je zhotovená z tých najlepších prírodných materiálov, aby tak človek spolu s nimi mohol vzdávať chválu spoločnému Stvoriteľovi.

Podľa sv. Maxima vyznávača je svet jeden veľký kozmický chrám, v ktorom človek je kňazom. Ikona sa tak stáva akýmsi mikrochrámom spájajúcim rozličné zložky viditeľného sveta. A tak drevená doska a ľanové plátno symbolicky reprezentujú rastlinnú ríšu. Pigmenty a krieda symbolicky reprezentujú minerálnu ríšu. Vaječný žltok a želatína symbolicky reprezentujú živočíšnu ríšu.

Vaječný žltok riedený vodou bolo dobrým spojivom farieb už od pradávna. Aj keď v 15. storočí začal byť postupne nahradzovaný olejom, v niektorých krajinách ako napríklad v Grécku a Rusku tradícia žltkovej tempéry pokračovala ďalej. Veľkú prednosť tejto maliarskej techniky dokazujú zachovalé diela starých majstrov, ktoré si do dnešných čias zachovali svoju sviežosť a nemennosť farebných tónov. Farby na ikonách starých 500–600 rokov sú dodnes po očistení od stmavnutých lakov veľmi krásne.

V podstate každý veriaci človek má svojho obľúbeného svätca či biblickú udalosť. Koho či čo najradšej či v najväčšej úcte píšete na ikonu?

Ikony píšem na objednávku, a tak skôr plním prania iných, ako tie svoje. Časom sa mi podarilo napísať si ikonu sv. archanjela Rafaela, ktorému je zasvätená naša ikonopisecká dielňa.

Zoslanie Ducha Svätého

Do ikony som zakomponoval svätých ikonopiscov sv. Andreja Rubleva, sv. evanjelistu Lukáša a sv. Alipija, ku ktorým sa obraciam.

Je mi vlastne jedno, akú ikonu píšem. V podstate je len jedna ikona. Ikona Krista. Vo všetkých svätých, zobrazovaných na ikonách, si uctieame Krista.

Keby som mal predsa len vyzdvihnúť skupinu ikon, ktoré rád píšem, boli by to asi ikony Matky Božej.

Posledné desaťročia prežívame renesanciu ikon. V čom vidíte príčiny zvýšeného záujmu o ikony?

Boh neprestáva hovoriť k svojmu ľudu. Žijeme v dobe obrazu. Nemusíme byť veľkými mysliteľmi, aby sme si to dnes nevšimli. Zvýšený záujem o ikonu vidím v dvoch rovinách.

Podľa mňa sa západné sakrálné umenie dostalo do slepej uličky a opierajúc sa len o ľudskú genialitu, vyčerpalo sa. Potvrdilo sa, že kánon v sakrálnom umení nie je vôbec železnou guľou na nohe umelca, ale práve naopak, je pevným základom, na ktorom môže v akomkoľvek období stavať a čerpať z neho.

Druhou príčinou je hlad po Božom

slove. Pre mnohých ľudí je možné stretnutie s Božím slovom len prostredníctvom umenia. Možno by nikdy neprišli na prednášku o Najsvätejšej Trojici, keď však niekde na dovolenke zabľúdia do Božieho chrámu plného ikon, Boh nachádza srdce pripravené počúvať ho.

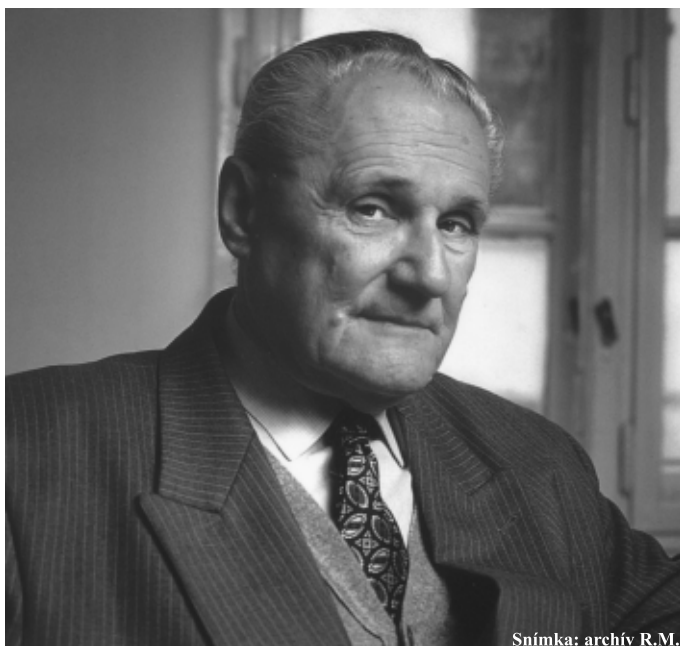
Do akej miery má zvýšený záujem o ikony pôvod umelecký a do akej duchovný? Myslite si, že ľudia rozumejú ikonám?

Nerozdeľoval by som striktné záujem na umelecký a duchovný. Umelecký záujem je vždy aj trochu duchovný, podobne ako je kultúra odvodená od kultu. Vnímam to ako dialóg Boha s človekom. Ako volanie na Adama: „Kde si?“

Keď si prídu objednať ikonu ľudia, ktorí sú skôr hľadajúci, vždy sa opýtam, prečo padla voľba práve na ikonu. Odpovede sú veľmi podobné. V podstate nevedia prečo, napriek tomu sú k ikone vnímaví. Akoby počuli dobré známy hlas, len jazyku, ktorým k nim hovorí, už nerozumejú.

Za rozhovor ďakuje PAVOL PRIKRYL
(Snímky ikon: www.ikona.sk)

Slovenský historik európskeho formátu prof. Richard Marsina vydal súbor svojich prác

Snímka: archív R.M.

Aktívny jubilant

Hoci sa moderná slovenská historická veda azda môže považovať za pomerne mladšiu ako v susedných krajinách, metodologicky stránke, ale aj z pohľadu skúmaných oblastí patrí dnes k štandardným vedným disciplínam v celoeurópskom kontexte. Zaslúžil sa o to aj historik európskeho významu profesor RICHARD MARSINA.

Je to nielen dôsledok väčšej spoločenskej otvorenosti, ktorá u nás nastala po udalostiach z konca roka 1989, a teda s tým súvisiacimi väčšími možnosťami a azda menšími obmedzeniami, ale aj tým, že predchádzajúci vývoj predsa len dokázal generovať významné osobnosti, ktoré svojím dielom i pedagogickým pôsobením dokázali konštituovať a vo vedeckej diskusii obhájiť vedný odbor slovenské dejiny ako samostatný odbor s vlastnou metodológiou výskumu a špecifickým pramenným záze-
mím.

Ak sa pozrieme bližšie na dejiny slovenskej historiografie za posledné takmer storočie, potom treba konštatovať, že v tejto otázke nešlo o odborný, ale politický problém. Takéto „štandardizovanie“ vedného odboru slovenských dejín je azda najvýznamnejší počin slovenskej historiografie po roku 1989 a súčasne aj veľkou výzvou a záväzkom pre všetky nasledujúce generácie historikov.

NEZMAZATEĽNÉ STOPY

K ústredným postavám tohto metodologického „zápasu“ patril profesor Richard Marsina. Je nezastupiteľnou vedeckou autoritou pre oblasť najstarších slovenských dejín a ich historických prameňov. Svojím dielom významne zasiahol do formovania teórie slovenských dejín ako samostatného vedeckého odboru, ktorú rozpracoval do súčasnej, vedeckou obcou plne akceptovanej podoby.

Profesor R. Marsina sa narodil 4. mája 1923 v Šahách, ale jeho rodina pochádza zo Žiliny, pričom predkov je-

ho rodu je možné v archívnych prameňoch sledovať až do 16. storočia. R. Marsina po absolvovaní štúdia (1949) pracoval krátko v Archíve mesta Bratislava, neskôr v Pôdohospodárskom archíve, resp. Štátnom slovenskom ústrednom archíve; v rokoch 1960–1985 bol pracovníkom Historického ústavu SAV, aby sa doň vrátil aj s plnou rehabilitáciou v roku 1990 po celospoločenských zmenách.

Pán profesor je odchovanec toho najlepšieho, čo slovenská historiografia ponúkala v kľúčovom období okolo polovice 20. storočia, v otázke identity slovenských dejín ale asi najvýraznejšie ovplyvnený profesorom Danielom Rapantom.

Jeho bohatú publikačnú aktivitu reprezentuje viac ako desiatka monografií a takmer dve stovky štúdií a odborných článkov. Nezmazateľne sa zapísal do histórie slovenskej vedy predovšetkým dielom *Slovenský diplomatár* pod názvom *Codex diplomaticus et epistolaris Slovaciae I.–II.* (Bratislava 1971 a 1987).

Významnou je jeho pedagogická činnosť: od roku 1962 externe prednášal na Filozofickej fakulte UK stredovekú

diplomatiku, v roku 1990 patril k zakladajúcim členom Trnavskej univerzity, kde v rokoch 1992–1998 zastával funkciu vedúceho Katedry histórie vtedajšej Fakulty humanistiky.

V roku 1991 inicioval obnovenie Historického odboru Matice slovenskej, ktorého sa stal predsedom a dodnes ešte pracoval v Slovenskom historickom ústave Matice slovenskej.

NECHCENÝ

Osobnosť profesora Richarda Marsinu patrí do silnej generácie slovenských historikov, ktorá významnou mierou pôsobila na formovanie slovenskej historiografie, definovala ju po stránke tematického zamerania, pramenných východísk i metodologického prístupu. Tri základné piliere slovenskej historickej vedy! Vo všetkých týchto oblastiach je prítomnosť osoby a diela pána profesora neprehliadnuteľná a zásadná, ba možno povedať, že pre každého historika, najmä toho, ktorý sa zaoberá vývojom v staršom období našich národných dejín, je nemožné postupovať vo výskume bez toho, aby sa neoboznámil s doterajšími výsledkami a postupmi profesora Marsinu.

Pán profesor je odchovanec toho najlepšieho, čo slovenská historiografia ponúkala v kľúčovom období okolo polovice 20. storočia, v otázke identity slovenských dejín ale asi najvýraznejšie ovplyvnený profesorom Danielom Rapantom. Toto dedičstvo si profesor Marsina nesie po celý život v sebe a keďkoľvek to len je možné, pripomína ho ako zásadnú postavu historického výskumu na Slovensku.

Netreba osobitne pripomínať, že to

» »

nebolo tak úplne v súlade so štátnou ideológiou, a nielen tou komunistickou. Ale predsa len to osud či Prozreteľnosť zariadila tak, že mladý absolvent štúdia histórie a filozofie Slovenskej univerzity (dnes Komenského univerzity) sa akosi samovoľne ocitol vždy tam, kde sa pre formovanie slovenskej historickej vedy dialo niečo zásadné. Ba čo viac, nikdy nezostal len pozorovateľom, ale bol priamym a aktívnym dejateľom takejto formácie.

V tom čase to, samozrejme, nebolo až také zreteľné, pre režim vôbec nie, a aj mladý doktor Marsina, ktorý si dobre uvedomoval dôležitosť príležitostí, svoju aktivitu mohol viac či menej vnímať len ako *in spe*, v nádeji. A predsa, to, čo sa zrodilo kdesi v zaprášených miestnostiach provizórne ukladaných archívnych fondov, sa neskôr ukázalo ako podstatná téma slovenskej historiografie. Toto bol napríklad príbeh profesorovej dvojzväzkovej edície *Urbárov feudálnych panstiev*. Do dnešných dní – za viac ako polstoročie – nedokázala slovenská historická veda nadviazať na pokračovanie tejto výnimočne potrebnej edície.

SLOVENSKÝ DIPLOMATÁR VYVOLAL ROZRUCH

Takto zásadne sa profesor Marsina postupne objavil nielen pri formovaní národnej archívnej inštitúcie na Slovensku, ale potom aj pri formovaní mediavistického výskumu v Historickom ústave Slovenskej akadémie vied (*mediavistika* je odvetvie historickej vedy, zaoberajúce sa dejinami stredoveku), ktorého vyvrcholením boli dva diely *Slovenského diplomatára*, nepochybne najvýznamnejšieho diela profesora Marsinu.

Vo vedeckej obci doma i v zahraničí vyvolali tieto edície najstarších slovackých diplomatík (listín) veľký rozruch a to, čo mnohí historici nepovažovali za možné, sa tu ukázalo v plnej miere – teda identifikácia najstaršieho listinného materiálu slovenských dejín. Ale nielen to, dôkladná kritika tieto pramene predstavila na metodologicky vysoko zvládnutej úrovni, kompatibilnej s európskou vedou. Aj preto im nebolo veľa čo vytknúť, čo mnohých mrzelo.

Treba zdôrazniť, že týmto momentom sa zrodila osobitná slovenská mediavistika, lebo z hľadiska historických prameňov dostala pevnú pôdu pod nohami, čo je dnes už dobre zreteľné. Ale ani tu nedokázali ďalšie generácie historikov nadviazať na toto fenomenálne dielo, hoci inšpiruje a všetci stále

akútne pociťujeme jeho zásadný význam.

REHABILITÁCIA

Ak sa niekomu v druhej polovici 80. rokov 20. storočia zdalo, že keď bude profesor Marsina proti svojej vôli daný do dôchodku a problém s jeho osobou, no najmä zosobnením takto slovackálne poňatého historického výskumu bude vyriešený, nasledujúci vývoj ukázal pravý opak.

Ak sa niekomu v druhej polovici 80. rokov 20. storočia zdalo, že keď bude profesor Marsina proti svojej vôli daný do dôchodku a problém s jeho osobou, no najmä zosobnením takto slovackálne poňatého historického výskumu bude vyriešený, nasledujúci vývoj ukázal pravý opak.

Čo nebolo možné realizovať pred rokom 1989, sa po tomto roku ukázalo ako mimoriadne životaschopné. Slovenské dejiny sa stali štandardnou historickou vednou disciplínou a opätovne to bol profesor R. Marsina, kto ich v tomto momente metodologicky i tematicky zdôvodnil.

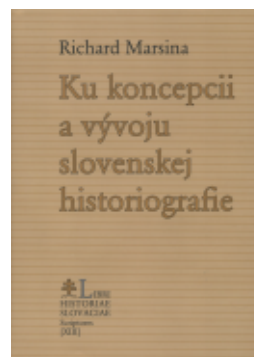
Navyše mu bola dopriata aj plná a zaslužená rehabilitácia a to všetko bol nový impulz pre ďalší rozmer (dovtedy len veľmi obmedzene umožňovaný) jeho schopností – ideologicky nezaťažená pedagogická formácia novej generácie historikov. Celkom paradoxne sa tak nestalo na jeho domov-

skej univerzite, ale na obnovenej Trnavskej univerzite, ktorú aktívne pomáhal zakladať a budovať. Je autorom tunajšieho historického pracoviska, celého jeho pedagogického i vedeckého konceptu. A čo je na tom najpozoruhodnejšie, stále je jeho integrálnou súčasťou – pedagogickou, vedeckou i ľudskou.

SÚBOR PRÁC

Pri príležitosti narodenín profesora R. Marsinu vyšla v rámci Edície *Libri Historiae Slovaciae* vo Vydavateľstve Post Scriptum kniha *Ku koncepcii a vývoju slovenskej historiografie*.

Ide o súbor prác profesora Richarda Marsinu publikovaných v rozličných periodikách a publikáciách, ba sčasti aj doteraz nepublikovaných, je prierezom jeho vedeckej činnosti s osobitným zreteľom na problematiku dejín slovenskej historiografie a jej základné teoretické otázky. Vzhľadom na to, že zápas o vlastnú definíciu slovenskej historickej vedy prebiehal v podstate ešte prednedávnom a profesor Marsina bol jedným z jeho priamych účastníkov, majú jeho texty nie len osobitnú autenticitu, ale najmä váhu, podloženú postavením, ktoré si napriek neľahkým podmienkam druhej polovice 20. storočia v odbornom prostredí vybudoval. Je vskutku vzrušujúcim a obohacujúcim čítaním dozvedieť sa, ako sa formovalo slovenské historické myslenie v minulých storočiach, či aké prekážky muselo prekonávať ešte aj v storočí minulom.

Čitateľ teda dostáva do rúk pozoruhodný komplexný pohľad na problematiku slovenskej historiografie a teóriu slovenských dejín, pričom treba zdôrazniť, že v nezvyčajnej šírke má príležitosť oboznámiť sa s osobnosťami, ktoré v tejto oblasti pôsobili a významne ju ovplyvnili. Okrem historikov samotných knihu – venovanú vzácnym 90. narodeninám autora – určite privítajú všetci, čo sa zaujímajú o dejiny, predovšetkým študenti vysokých škôl.

VLADIMÍR RÁBIK

Richard Marsina: Ku koncepcii a vývoju slovenskej historiografie, Vydavateľstvo Post Scriptum, 2013, Bratislava

Mons. Andrej Hlinka navštívil pútnické miesto v Mariatáli, aby posvätil základný kameň

Andrej Hlinka v Mariatáli

Dňa 20. septembra 1936 prišiel na pozvanie bratov Tešiteľov Božského Srdca do Marianky významný pútnik – apoštolský protonotár, kňaz, duchovný vodca slovenských katolíkov Andrej Hlinka.

Bola to len krátka návšteva, prerušenie cesty do Piešťan na kongres. Administrátorovi kláštora predtým napísal: „Prídem ráno o 6.00 a vykonám, čo si prajete, ak mi to fyzicky bude možné. Slabnem veľmi, aj zuby mi padajú, žalúdok ma necháva...“

Dôvodom tejto návštevy bolo posvätenie základného kameňa pre dvanásť zastavenie krížovej cesty, ktorej ostatné zastavenia boli už dobudované a posvätené.

BUDOVANIE KALVÁRIE

Základný kameň pre Kalváriu v Marianke bol slávnostne založený a posvätený v roku 1930 pri jubilejných oslavách 900. výročia vzniku pútnického miesta. Na týchto oslavách, ktoré trvali celé leto od mája do októbra, sa zúčastnil aj A. Hlinka práve na púti mládeže 24. augusta, kde predniesol ohnivú kázeň. Po slávnosti zapísal do pamätnej knihy: „*Dal som mládeži príklad ako majú pracovať ku cti a chvále Božej, a na spásu svojich nesmrteľných duší, v prospech slovenského národa.*“

Súčasťou osláv bol akt korunovania Mariatálskej Panny Márie, posvätenie nových zvonov, zavedenie rozhlasu do celého údolia a posvätenie základného kameňa plánovanej kalvárie. Toto sa vykonalo 15. septembra na sviatok Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska.

Od roku 1930 sa celé údolie Mariatálu ozývalo stavebným ruchom. Bolo treba upraviť obrovský svah nad Lurdskou jaskyňou, zasypať výmole, vybudovať cesty, mostíky, vyrúbať nepotrebné stromy, položiť základy trinástich zastavení, vymurovať steny, stĺpy, zastrešiť, presklieť, vymalovať a potom osadiť vzácne sochy od majstra rezbára B. Becka z Kutnej Hory z Česka. Toto si vyžiadalo niekoľkoročné úsilie. Členovia rehole, zamestnanci kláštora, obyvatelia Marianky i okolitých obcí dobrovoľne bez odplaty pracovali za

pomoci bohoslovcov z Bratislavy. Tak po šiestich rokoch úsilia a obetavosti bola kalvária posvätená.

Až na dvanásť zastavenie krížovej cesty, jej vrchol – ukrižovanie Ježiš.

A tak na najbližšiu nedeľu po sviatku Sedembolestnej Panny Márie prišiel A. Hlinka, zdravotne už na tom zle, aby posvätil základný kameň dvanásteho zastavenia, čo aj vykonal. V svojej kázni sa rozlúčil s Mariatálom i s pútnikmi, lebo cítil, že putoval už naposledy. A nemýlil sa. Zomrel 16. augusta 1938.

ZAVRŠIŤ ZAPOČATÉ

Nad Kalváriou v Marianke preletelo trištvrte storočia. V septembri 2011 sme si pripomenuli 75. výročie jej posvätenia. Jej trinásť zastavení s množstvom krásnych sôch v nadživotnej veľkosti sa nám prihovára svojim bôľom, krutosťou i hlbokým súcitom. Len kaplnka dvanásteho zastavenia do súčasnosti nebola postavená. Na jej mieste stoja len tri kríže vystavené nepriazni času. Natíska sa otázka: Aké boli plány na túto kaplnku ako vyvrcholenie krížovej ces-

Snímka: archív

ty? Nezaslúži si náš Vykupiteľ „strechu nad hlavu“? Nezaslúži si „otec vlasti“ dovŕšenie započatého diela? Nepoznáme miesto jeho posledného odpočinku, tisícokorunovú bankovku s jeho obrazom zošrotovali, nezostalo nám na neho veľa pamiatok. Sme ozaj nevďačnými potomkami národa, za ktorý on trpel, pracoval a bojoval?

Teraz, keď konečne Marianka získala ocenenie za niekoľko storočnú obetavú prácu jej duchovných správcov i veľkodušných sponzorov a modlitby generácií pútnikov a jej pútnický a farský Kostol Narodenia Panny Márie získal titul bazilika minor (ako posledný a najstarší zo všetkých doterajších slovenských bazilik), je treba ho brániť, chrániť a zveľaďovať. Má tú nevýhodu, že nemá zázemie veľkomesta, no má krásnu prírodu, liečivú vodu a vzduch. A je kultúrnym a duchovným dedičstvom európskeho významu.

Eva Frická

Zbierka na bustu

Miestny odbor Matice slovenskej a Spoločnosť Andreja Hlinku, v spolupráci s Občianskym združením Tál Marianka a Kongregáciou bratov Tešiteľov z Getseman, pripravujú realizáciu busty Mons. Andreja Hlinku, ktorá bude inštalovaná v kláštornom komplexe v Marianke. Už dlhšie pripravovaný zámer chceme ukončiť v najbližšom čase, aby slávnostné odhalenie mohlo byť zakomponované do rámca podujatí pripomínajúcich 150. výročie narodenia tejto výnimočnej osobnosti našich dejín, ktoré pripadá na 27. september 2014.

Busta Andreja Hlinku je dielom významného sochára Jána Koniarka. Jej osadenie architektonicky pripravujeme na doske zo vzácneho kameňa s príležitostným textom tak, aby zodpovedalo vysokým umeleckým kritériám. Celkový rozpočet realizácie predstavuje 2300 €, momentálne nám chýba ešte 1300 €. Obraciame sa preto na vás s prosbou, finančne podporiť tento zámer a pomôcť tak k jeho úspešnému završeniu. Ak by ste sa rozhodli prispieť, Váš dar môžete poslať na číslo účtu MO MS v Marianke: **2949685957/0200, SWIFT SUBASKBX**, alebo nás kontaktovať (**olexa.marianka@gmail.com, pavol.stano@gmail.com**).

Ďakujeme za vašu ochotu a veľkorysosť v nádeji, že úspešná realizácia diela prispeje k naplneniu odkazu Andreja Hlinku v dnešných časoch a Marianka s vašou podporou dostane v podobe pamiatky na tohto zanieteneho kňaza a Otca národa nový duchovný rozmer.

Alexander Solženicyn: Autobiografia

Alexander Solženicyn, nositeľ Nobelovej ceny za literatúru, bol vari najdôležitejší spisovateľ 20. storočia. Bol nielen svedok neľudskosti a zla komunizmu, ale aj prorok morálneho úpadku Západu. Mnohí ho označujú za „svedomie 20. storočia“.

Ruský spisovateľ Alexander Isaievič Solženicyn sa narodil 11. decembra 1918 v Kislovodsku. Študoval na Rostovskej štátnej univerzite a stal sa učiteľom.

Po vypuknutí druhej svetovej vojny absolvoval vojenskú prípravu a slúžil ako dôstojník Červenej armády. Počas bojov v Nemecku bol sovietskymi bezpečnostnými orgánmi zatknutý a odsúdený za listy priateľovi, v ktorých sa kriticky vyjadril o niektorých Stalínových rozhodnutiach. Priamo z frontu ho deportovali do väzenia, na niekoľko rokov sa stal trestancom.

OD UTAJENIA K SLÁVE

Hneď ako mu to dovolili okolnosti, začal písať. Dlho pracoval v utajení. Stovky a tisícky rukopisných strán schovával na rôznych miestach. Až po nástupe Chruščova k moci sa odhodlal ukázať svetu niečo zo svojej tvorby. Redakcii časopisu *Novyj mir* odovzdal *Jeden deň Ivana Denisoviča*. Novelu dovolili publikovať (čiastočne upravenú), a tak v roku 1962 vyšla najprv časopisecky a následne knižne v náklade niekoľko sto tisíc výtlačkov. Stretla sa s veľkým ohlasom.

Z neznámeho autora sa stal, takpovediac, zo dňa na deň slávny spisovateľ, ale komunistická moc nezniesla jeho slovo a spravila z neho spisovateľa prenasledovaného. Na čelo Sovietskeho zväzu po Chruščovovi nastúpil zástanca tvrdšej línie Brežnev. Solženicyna v roku 1974 zatkli (krátko predtým vyšlo vo Francúzsku jeho rozsiahle dielo *Súostrovie Gulag*) a vyhostili z krajiny. V exile žil do roku 1994. Do vlasti sa vrátil až potom, keď ho zbavili obvinenia z vlastizrady a rehabilitovali. Zomrel 3. augusta 2008 vo veku 89 rokov.

SPOMIENKY

Solženicyn napísal dve knihy spo-

mienok. Prvá *Klalo sa teľa s dubom* zachytáva jeho život v Sovietskom zväze. Solženicyn v nej podáva svedectvo o svojom zápase s komunistickým režimom, ktorý vyústil do vypovedania z vlasti.

Druhá autobiografická kniha *Zrno medzi žarnovmi* zachytáva jeho desaťročia trvajúci život vo vyhnanstve (Nemecko, Švajčiarsko, USA).

Táto moja próza je zvláštna tým, že na rozdiel od všetkých ostatných nemá vopred danú architektúru, a preto ju človek nevníma ako celok a nesnaží sa, aby každá jej časť tomuto celku slúžila.

Svoje literárne pamäti začal písať na jar 1967. Nemal to pôvodne v úmysle, ale niektoré okolnosti ho viedli k tomu, aby zhrnul a dal na papier zážitky, informácie a dokumenty, týkajúce sa jeho spisovateľskej činnosti, ale sčasti aj osobného či súkromného života. Jednotlivé časti vznikali postupne a s prestávkami. V jednom z dodatkov výstižne charakterizuje svoje memoáre: „*Táto moja próza je zvláštna tým, že na rozdiel od všetkých ostatných nemá vopred danú architektúru, a preto ju človek nevníma ako celok a nesnaží sa, aby každá jej časť tomuto celku slúžila. Podobá sa skôr nazhromaždeným prístavkom – a o tom d'alšom prístavku ani autor vlastne nič nevie... V ktorejkoľvek chvíli je kniha rovnako ukončená ako neukončená, je možné ju odložiť, je možné pokračovať, pokiaľ človek žije, alebo pokiaľ si teľa o dub nezlomí väzy, alebo dub s praskotom nepadne na zem.*“

Antikvariát

Snímka: archív

ÚDEL

Solženicyn vnímal písanie ako svoj údel. Po zážitkoch z gulagu sa pevne rozhodol zaznamenať pravdu o komunizme, o Rusku, o svete – literárne spracovať to, čo podľa neho nemalo byť zabudnuté. Pritom dlho neveril, že sa dožije publikovania svojich diel. Napriek tomu vytrvalo písal. Písal v lágri (samozrejme tajne, počas väzenia si uchovával tisíce veršov v hlave), vo vyhnanstve, písal aj vtedy, keď ochorel na rakovinu a lekári mu dávali už len niekoľko týždňov života. Priam zázračne sa uzdravil a život, ktorý sa mu vďaka Bohu vrátil, chcel obetovať skrze spisovateľské poslanie. Písal ďalej a vytvoril monumentálne, neprehliadnuteľné dielo, ktoré ovplyvnilo nielen literatúru, ale aj život mnohých ľudí.

PRIPRAVENÝ NA SMRŤ

Možno povedať, že Solženicyn niekedy preceňoval svoj zástoj, nie vždy reagoval primerane (čo je pochopiteľné, zvlášť keď zoberieme do úvahy jeho životné peripetie), niekedy azda zveličoval, no zrejme práve tá jeho verva, zaujatosť, statočnosť, vytrvalosť, jeho smelé vízie a plány boli predpokladom na dosiahnutie cieľa. V súvislosti so svojimi životnými zápasmi napísal: „*Som skutočne každý deň a každú hodinu pripravený na smrť – a jedine tak som schopný už mnoho rokov pracovať.*“

Autor vecne a pritom presvedčivo opisuje svoje literárne začiatky a neskorší úspech. S pozoruhodnou a sympatiu vzbudzujúcou úprimnosťou objašňuje rodinné vzťahy a vzťahy s ostatnými literátmi. V neposlednom rade vzdáva

» »

hold desiatkam ľudí, ktorí mu takým či onakým spôsobom pomohli.

Jeho literárne pamäti a autobiografické zápisky sa vzpierajú jednoznačnému zaradeniu a charakterizovaniu, sú na to priveľmi košaté, iskrivé, osobité, tvorivo znepokojujúce.

RUSKÝ NIE JE SOVIETSKY

Druhá kniha sa začína opisom príchodu na Západ: „Počas niekoľkých hodín som bol prepravený z Lefortovskej väznice, čiže z Veľkej sovietskej zóny, k vidieckej vilke Heinricha Bölla neďaleko Kolína nad Rýnom. Ocitol som sa v obklúčení dobrej stovky novinárov očakávajúcich moje vyjadrenie.“

Solženicyň statočne a vytrvalo bojoval proti komunizmu, ktorý podľa jeho slov zlomil ruskému národu dušu a iba tak, násilím, ho ovládol; bol však kritický aj voči západnému spôsobu života. Nadobudol presvedčenie, že bez náboženského základu nie je možné vytvorenie dobrých spoločenských vzťahov. Upozorňoval na vnútornú spriaznenosť socialistov a liberálov, na ich zameranie proti kresťanstvu a vlastenectvu.

Rusko a komunizmus sú dva rôzne pojmy. Podľa Solženicyňa je nesprávne a nespravodlivé zamieňať ich. V roku 1977 pri istej príležitosti povedal:

Snímka: net

„Neverte mylnému výkladu a nikdy si neplette pojmy ‚ruský‘ a ‚sovietsky‘. Dozvedáte sa napríklad, že Prahu prepádli ruské tanky a že ruské raketomety sú namierené priamo na Spojené štáty. Slová ‚ruský‘ a ‚sovietsky‘ sú však v takom vzťahu ako človek a jeho choroba. Tomu, kto ochorí na rakovinu, nehovoríme ‚rakovina‘, tomu, kto sa nakazil morom, nehovoríme ‚mor‘; chápeme predsa, že choroba nie je previnenie, že je to ťažká skúška. Komunistickej režim je choroba, nákaza.“

Alexander I. Solženicyň sa stal svetoznáмым a oceňovaným autorom, ale za svojho života si aj mnoho vy-

trpel a prešiel zložitým osobným vývinom. Bol statočným a výrečným svedkom... S odstupom času vidno vari ešte lepšie jeho veľkosť, jeho schopnosť vystihnúť súvislosti a presne pomenovať faktory, ktoré ovplyvňujú ľudské bytie. Do memoárov vložil kus svojho odhodlania a tvorivosti.

Alexandra Isajeviča Solženicyňa by sme mali čítať aj dnes, opakovane a nanovo.

JÁN MARŠÁLEK

Alexandr Solženicyň:
Autobiografie 1, 2
Praha, Academia, 2001, 2003

PriestorNet

PRAVÝ
POHLAD
NA SVET

priestornet.com

UMENIE DUCHA - Návrat súčasného umenia do chrámu

Okamih modlitby

V jezuitskej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Piešťanoch pokračuje projekt pod názvom **UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu**. Projekt vytvára priestor pre diela súčasného umenia, ktoré odzrkadľujú kresťanské poslanstvo. Navracia ich do chrámu, kde kvalitné súčasné umenie – z rôznych dôvodov – často chýba.

Modlitba je každodennou súčasťou života kresťana, ktorý chce žiť svoj život v Božej prítomnosti a v aktívnom kontakte s jeho milosťou. Letné mesiace, keď si doprajeme viac času na oddych a zastavenie sa, sú pre nás výzvou, aby sme si našli priestor a čas aj na vnútorné stíšenie, a vnímali Boží hlas, ktorý sa nám v tichu neustále prihovára.

JINDŘICH ŠTREIT prostredníctvom objektívu fotoaparátu ukazuje hlboko ľudské životné príbehy a osudy v rôznych sociálnych aj geografických prostrediach. Svojimi čiernobielymi fotografiami dokazuje jedinečnú schopnosť autenticky zachytiť každodenné aj hraničné okamihy, ktoré sa vďaka jeho schopnosti vidieť to, čo je v živote podstatné, menia na nadčasové podobenstvá, s ktorými sa môžeme identifikovať aj my.

Fotografie v prostredí chrámu. Autor

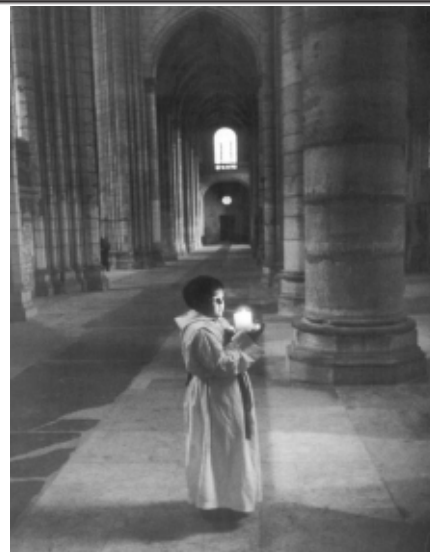
v nich citlivo pracuje s dovnútra prenikajúcim svetlom, ktoré je zároveň jedným zo symbolov Božej prítomnosti. Tri rôzne postavy spája to, že sú zachytené v okamihu odovzdania do modlitby, vnútorného stíšenia a akoby „osvietenia“.

Aj my sme pozvaní vstúpiť do ticha, ktoré nás môže formovať a robiť citlivými voči Božiemu hlasu a jeho pôsobeniu v nás vo chvíľach každodenných, ale aj životných rozhodnutí.

Ako vnímame posvätnosť času a priestoru, dialóg Boha a človeka, ktorých ste boli pri fotografovaní tichým svedkom?

„Človek je pre mňa meradlom vo vzťahu k architektonickému priestoru. Boh ho presahuje v imaginácii.“ (Prof. Jindřich Štreit (1946, Vsetín) je svetovo uznávaný fotograf a pedagóg)

-red-

COMMUNIO MISSIO

Už aj v tlačenej podobe!

Prvé vydanie prináša rozhovor s **Richardom Čemusom**, publicistom a profesorom na Pápežskom orientálnom inštitúte v Ríme, prednášky hostí zo sympózia „Miesta skúsenosti viery“ a prednášku doktora Júliusa Tomu o **Evolúcii a viere**. Nechýbajú preklady zahraničných autorov ako Christoph Schulte – **Je tento svet ešte moderný?**, Johannes Roeser – **Kedy budeme dospeli**, Karol Vallner – **L'ud živej viery a kríza Cirkvi v Európe**, Matka Hildegard Brem, Maria Ulrich-Neubauer a ďalší.

www.issuu.com/institutcommunio

MÁTE ZÁUJEM O COMMUNIO MISSIO?

Napište nám a my Vám ho pošleme na dobierku.

Vydavateľ a redakcia

Inštitút Communio, n.o.
Jána Kalinčiaka 1,
010 01 Žilina

ISBN

978-80-971275-3-4

Zakladateľ

Ladislav Lencz

Web: www.icommunio.sk

Email: icommunio@gmail.com

Vyšlo **júlové** číslo časopisu Naša Žilinská diecéza,

Ako relaxujete • Kardinál Dziwisz • Odpustenie v manželstve • Anketa
Braňo Pecháček • Marián Dej • Povolani k zrelosti • Deň otcov v KNM
Program Cyrilometodských slávností v Terchovej • Zdenka Šelingová
Rozhovor so šéfredaktorkou časopisu Miriam • Kaplnka Zadedová

Nedostal sa k vám časopis?

Napište nám do redakcie a pošleme vám ho poštou. Časopis si môžete aj predplatiť.

Inštitút Communio, n.o.
Jána Kalinčiaka 1
010 01 Žilina

Email: icommunio@gmail.com
Web: www.icommunio.sk
Tel.: 041/56 58 434

*Milí čitatelia,
žičím Vám požehnané
dovolenkové obdobie,
veľa radosti v kruhu
najbližších,
pookriatie na tele,
ale aj na duchu,
no najmä šťastný návrat
z Vašich letných ciest za
oddychom a poznaním.
Nech Boh sprevádza
Vaše kroky!
Šéfredaktor Pavol Prikryl*

**Číslo 14/2014 vyjde
aj s prílohou po
skončení
dovolenkového
obdobia**

**Objednajte si
dvojtyždenník o náboženstve a kultúre**

VOX

**Celý ročník
si môžete objednať**

kedykoľvek v priebehu roka.

Neprídete tak nielen o jednotlivé čísla, ale ani o prílohy.

**Ročné predplatné je 10 eur,
polročné 6 eur.**

**Pozor! Zmena čísla bankového konta:
SK20 0200 0000 0075 1694 9112**

**Do správy pre prijímateľa kvôli identifikácii platby
uved'te
priezvisko a adresu**

VOX

**Dvojtyždenník o náboženstve
a kultúre**

Vydáva Občianske združenie
Vox In Deserto

Sídlo OZ ViD a adresa redakcie:
Dvojkřížna 4, 821 07 Bratislava
ISSN 1339-3634

Vychádza dvojtyždenné v pdf podobe.

Predplatné si je možné objednať
e-mailom alebo telefonicky:

vox@prikryl.sk
+421 915 793 811

Číslo bankového konta:
IBAN: SK20 0200 0000 0075 1694 9112
BIC: SUBASKBX

Šéfredaktor: Pavol Prikryl
tel. +421 915 793 811,
e-mail: vox@prikryl.sk,
prikryl62@gmail.com